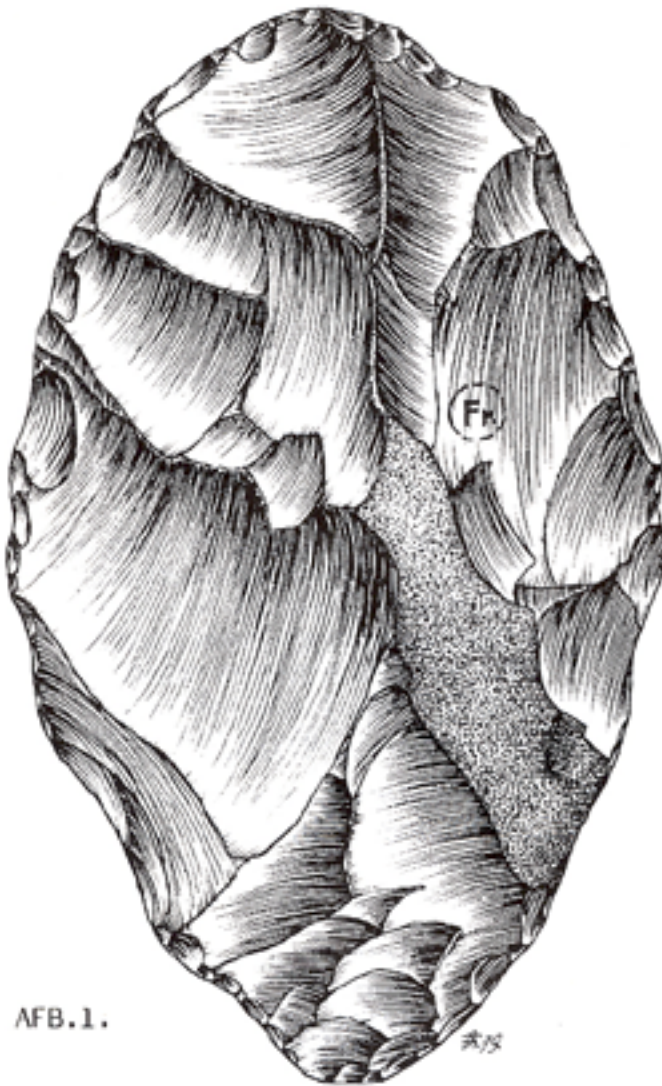

DE LEEMDIJKBIJL.
DE BEWOGEN GESCHIEDENIS
van een DRENTSE VUISTBIJL.

door

A.H.Wouters

AFB.1.

DE LEEMDIJKBIJL. Naar een dia, genomen tijdens onze expertise in Leeuwarden. (iets vergroot).

Drentse Hoofdvaart. Te midden van deze akkerlanden, ligt een onverhard wagenpad (zandweg), dat zijn beginpunt heeft bij de Leembrug en rechttoe doorloopt tot in het natuurreservaat "Diependaal".

Deze onverharde zandweg is de "Oude Leemdijk"..... Na langdurige regenval is deze Leemdijk haast niet te begaan en de landbouwers vullen de kuilen en gaten in deze weg daarom vaak op met zwerfstenen en veldkeien van de omringende akkerlanden. In de late herfst van 1969 was deze Leemdijk over een lengte van 300 meter geplaveid met veldkeien die tijdens het aardappelrooien waren uitgesorteerd.....

Plots... na ongeveer 150 meter te hebben gelopen, ontdekte ik de scherpe rand van een steen die mij zeer bekend voorkwam: Het was de rand van een Middenpalaeolithische vuistbijl. De vindplaats lag ca. 1200 meter ten Oosten van de Leembrug".

II. DE "LEEMDIJKBIJL" OP DE "PALAEOHISTORIA". 1969.

De nieuwe vondst werd door Vermaning als "Leemdijkbijl" in zijn collectie opgenomen en lag tot 1972 geëxposeerd op zijn museumschip de "Palaeohistoria" in Hoogersmilde.

I. DE ONTDEKKING:

In november 1969 werd door Tjerk Vermaning een prachtige bruinige-gele Acheuléen-vuistbijl gevonden van het "Limande"-type. Vermaning meende deze vondst op typologische gronden te kunnen plaatsen in de Saale-Weichsel tussenijstijd, het Eemien. Wij zijn van mening, dat zijn determinatie juist was en dat de vuistbijlen van Wijnjeterp (1939), Anderen (1962) en ook Drouwen (1977), eveneens tot het Jong- of Laat-Acheuléen te rekenen zijn.

Vermaning geeft, zoals gebruikelijk, een zeer uitgebreid verslag van zijn ontdekking. Hier volgt zijn vindplaatsopgave letterlijk:

"Ik zocht stenen op akkerlanden ten Zuid-oosten van de "Leembrug" te Middensmilde. Deze akkerlanden waren het eigendom van de landbouwers Jan-Tinus Daling en Willem Schreurder, beide wonende aan weerszijden van de Leembrug, aan de stille kant van de

Bij een bezoek aan dit museumschip, ontmoette ik Tjerk Vermaning voor het eerst van mijn leven. Het was op 6 augustus 1971. Bij die gelegenheid kon ik vele van de belangrijkste stukken uit zijn verzameling op mijn gemak bekijken. Ook de "Leemdijskbiel" werd toen uit de vitrine genomen en met een loupe op de hand bestudeerd.

Ik had tijdens dit enige uren durende bezoek aan Vermaning voldoende gezien om JA te zeggen, toen dr. ir. C. Franssen mij in december 1976 verzocht om als getuige-deskundige mee te gaan werken aan de rehabilitatie van Vermaning.

III. EEN NIEUWE EIGENAAR. 1972.

DE "LEEMDIJSKBIEL" KOMT IN HET BEZIT VAN DE PROVINCIE DRENTH.

In 1972 neemt Tjerk Vermaning het besluit te kappen met de archaeologie en alleen nog zijn palaeontologische collectie aan te houden.

1 Oktober 1972 zegt hij zijn contract met de provincie Drenthe op en deed vrijwillig afstand van de jaarlijkse subsidie van 10.000 gulden, die hij voor zijn oudheidkundig onderzoek ontving.

Nagenoeg zijn gehele archaeologische collectie, bestaande uit ruim 60.000 praehistorische werktuigen werd voor 50.000 gulden aan de provincie Drenthe overgedragen. Een gemiddelde van nog niet één gulden per artefact.

Als toegift schonk de heer Vermaning het museum nog een twintigtal werktuigen, waaronder ook de "Leemdijskbiel". Daarmee kwam deze biface uit het Jong-Acheuléen in het bezit van het Drentse Museum in Assen.

Erg veel "rust" kreeg de "Leemdijskbiel" echter niet.

In het zelfde jaar dat Tjerk Vermaning de archaeologie de rug toekeerde, werd de heer D. Stapert student-assistent op het B.A.I in Groningen.

Tussen dit tijdstip en 10 maart 1975 verdwijnt de "Leemdijskbiel" in een waas van afwezigheid. Waarschijnlijk werd ze "uitgeleend" aan het Biologisch Archaeologisch Instituut in Groningen, samen met de collecties Hoogersmilde en Hijken. Wanneer dit precies gebeurde is niet te achterhalen. Ze raakte in ieder geval niet "zoek", zoals de 144 artefacten uit de collectie Hijken, die het Drentse Museum indertijd zelf in bruikleen kreeg.

In zijn rapport van 26 maart 1976: -De "steentijdvondsten" van Tjerk Vermaning, bewijsvoering betreffende valsheid, verklaart de heer Stapert (blz. 5, regel 20 e.v.) dat hij al in de zomer van 1973 twijfelde aan de echtheid van de vondsten van Vermaning. Hij moet dus toen ook al de "Leemdijskbiel" hebben onderzocht.

Toch blijkt uit zijn publicaties van de volgende jaren niets van zijn steeds "sterker wordende twijfels". Integendeel....

In "Natuur en Techniek" Nr. 3, 1974 prijst drs Stapert de vondsten van Vermaning zelfs uitbundig om hun grote mate van volledigheid:

"In tegenstelling tot de meeste vondstcomplexen uit de Franse grotten, heeft het materiaal van Hijken en Hoogersmilde (van Vermaning), een grote mate van volledigheid terwijl het onvermengd is. Het is dus duidelijk dat de Drentse vindplaatsen nog een belangrijke rol kunnen gaan spelen in de verdere discussies over de structuur van het Europese Midden-Palaeolithicum" (pag. 4, regel 1 e.v.).

In januari 1975 schreef drs Stapert het artikel "Palaeolithicum", dat medio 1975 gepubliceerd werd in: "Noord-Brabant in Pre- en Proto-historie". Hierin zijn de Drentse vondsten van Vermaning nog steeds aan bod, want "ze hebben unieke mogelijkheden geschapen om de technologie te bestuderen, terwijl verder het karakter van de concentraties (kortdurende bewoning van enkelvoudige kampementen) veel aanknopingspunten geeft voor onderzoek naar de leefwijze van deze jagers..." (blz. 26, regel 1 e.v.).

OPMERKING:

Alhoewel drs Stapert op blz. 23 (regel 34 e.v.) van deze publicatie vermeldt dat zijn artikel in januari 1975 geschreven werd en hij op

blz.24 (regel 25 e.v.) van het zelfde artikel schrijft dat de heer J. P.Broertjes van de Rijks Geologische Dienst in februari 1975 de vindplaats van de vuistbijl van Bakel inspecteerde, staat op blz.38, alweer van dit zelfde artikel, een voetnoot van de uitgever, waarin de hierboven aangehaalde tekst over de "unieke mogelijkheden enz." van de vondsten van Vermaning, als niet geschreven beschouwd dient te worden, omdat het artikel al geschreven was in juni 1974.

Bijzonder duidelijk allemaal

Wij plaatsen deze opmerking hier om aan te tonen, hoe ongeloofwaardig het hele betoog van drs Stapert was, waarin hij probeerde aan te tonen dat hij al zolang aan de echtheid van de artefacten van Vermaning twijfelde.

Het is zonneklaar dat er in februari 1975 nog geen woord op papier stond van het hele beschuldigingsrapport dat op 10 maart 1975 als een donderslag bij heldere hemel verscheen. Het moet in allerhaast en volkomen ondoordacht geschreven zijn. Het feit dat reeds op 18 maart 1975 een "bijgewerkte versie" nodig was, waarin enige al te duidelijke onwaarheden waren weggelaten, spreekt dan ook boekdelen.

Op 1 maart 1975 wordt de hulp ingeroepen van dr G.Boom, die pas op 10 april 1975 zijn rapport inlevert. Toch schrijft drs Stapert in zijn rapport van 10 maart 1975:

"Het onderzoek werd uitgevoerd door drs. D. Stapert. Medewerking verleenden o.a. dr. G. J. Boekschoten (Geologisch Instituut) en dr. G. Boom (Laboratorium voor Fysische Metaalkunde). Dit Rapport werd opgesteld in overleg met Prof. dr. H. T. Waterbolk, die ook medeverantwoordelijkheid voor de inhoud ervan op zich neemt".

IV. DE "LEEMDIJKBIJL" IS EEN VERVALSING. 10 MAART, 1975.

Op 10 maart 1975 komt de "Leemdijskbijsl" plotseling weer te voorschijn in het zojuist reeds genoemde "Voorlopige rapport m.b.t. de steentijdvondsten van Tj. Vermaning". Even plotseling staat op wetenschappelijke gronden vast dat de "Leemdijskbijsl" een vervalsing is. Die wetenschappelijke gronden en "opvattingen" worden in dit rapport ook genoemd:

1. Zekerheid van onjuistheid van de vindplaatsopgave.
2. Het voorkomen van met een slijpmachine gemaakte slijpsporen op de ribben van de bijsl.
3. Een gemakkelijk verwijderbare glanspatina suggererende uniforme vettige glans.
4. Het ontbreken van glans- en kleurpatina en vorstspijtingen.

Tot slot van dit rapport schrijven de heren Stapert en Waterbolk:

"Al deze opvattingen kunnen door nadere rapporten, expertises, illustraties etc. worden geadstrueerd. In enkele gevallen dienen daarvoor nog enige aanvullende waarnemingen te worden verricht."

Dit laatste was inderdaad al vlug gebeurd, want in het rapport van 18 maart 1975-de bijgewerkte versie-was de laatste zin al verdwenen. Er was blijkbaar wel een erg grote haast....met een weekje wachten was de hele zaak immers helemaal rond geweest.

En nu de bewijzen nog ?.....

Het echt bewijzen van valsheid "was" nog maar een kleinigheid. Daar zou het Gerechtelijk Laboratorium wel even voor gaan zorgen.

V. DE "LEEMDIJKBIJL" VERHUIST NAAR RIJSWIJK (Z.H.).

Op 17 maart 1975, daags voor de gevangenneming van Vermaning, daags voor de overval op zijn schip, daags voor de geruchtmakende persconferentie in de Statenzaal van Drenthe, overhandigde adjudant J. Westra van de technische recherche te Groningen de "Leemdijskbijsl" met nog enige honderden andere vervalsingen, aan de heren van het "Gerechtelijk Laboratorium van het Ministerie van Justitie" aan de Volmerlaan 17 te Rijswijk.

Het Openbaar Ministerie geeft hier aan mensen die noch kennis hebben van een specialisme als het Midden-Palaeolithicum, noch van secundaire kenmerken die praehistorische artefacten kunnen krijgen tijdens hun verblijf van duizenden jaren in al of niet bewegende en al of niet conserverende bodemlagen, de opdracht na te gaan of de "Leemdijkbijsl" en nog vier andere "niet verjaarde" artefacten, afkomstig van Vermaning, al dan niet vervalsingen zijn. Het is de heren dr E.R. Groeneveld, drs J.W. Verburgt en dr A.H. Witte, die het onderzoek moesten verrichten, dan ook niet kwalijk te nemen, dat ze er aanvankelijk niet uitkwamen. De conclusie van een onderzoek van 5 maanden, werd vastgelegd in een "Tussenrapport", dat op 22 augustus 1975 aan de Rechter Commissaris van de Rechtbank in Assen werd gezonden.

"Gezien het feit dat wij zoals eerder is uiteengezet verschillende verschijnselen, ook na een verder onderzoek, niet op verantwoorde wijze kunnen beoordelen, zouden wij U willen adviseren enkele deskundigen op geologisch en archaeologisch gebied in het onderzoek te betrekken."

Het Gerechtelijk Laboratorium stelde als deskundigen voor: Prof. dr G.C. Maarleveld als geoloog en Prof. Mc Burney als archaeoloog (Tussenrapport: blz. 4, regel 1 e.v.).

In dit "Tussenrapport" van 22 augustus 1975 schrijft dr A.H. Witte, directeur van het Gerechtelijk Laboratorium ook over de "Leemdijkbijsl":

"De met I-A gemerkte vuistbijsl "Leemdijk" vertoont, voornamelijk op de ribben, duidelijke sporen van mechanische bewerking (slijpsporen). In de diepere gedeelten en de vlakke gedeelten worden daarentegen geen kras-sen waargenomen. De elektrische slijpsteen wordt nog niet vernoemd."

"Het oppervlak vertoont een diepe glans welke echter voor een deel verdwijnt na het reinigen met een organisch oplos-middel (petroleumaether). (blz. 1, regel 22 e.v.)."

Uit dit "Tussenrapport" blijkt zonneklaar:

A. Dat men niets afwist van mechanische slijpprocessen die ook in de natuur optreden.

B. Dat men artefacten die recentelijk uit ongestoorde lagen kwamen, ging vergelijken met glanzende erratische vuurstenen; natuurprodukten die aange-tast door ijs-water- en windwerking, 180.000 jaren geleden door gletsjers vanuit Skandinavië naar Drenthe waren getransporteerd.

Uit deze zwerfstenen sloeg de middenpalaeolithische mens zijn werktuigen, zodat hierop versere vlakken ontstonden als de reeds aanwezige zwaar glanzend gepatineerde. Alleen als deze praehistorische werktuigen daarna weer duizenden jaren aan het oppervlak bleven liggen, konden ze onder invloed van vorst, water, wind, lichtwerking enz. een patina krijgen die gelijkt op die van de oude zwerfstenen. Werktuigen die niet aan de oppervlakte bleven liggen, missen deze vorst-glans- en blekingsverschijnselen volledig. De zes door drs Stapert selectief uitgekozen en "alleen maar echte Noordnederlandse Midden-Palaeolithen" zijn echter oppervlaktevondsten. Ze hebben als archaeologisch object alleen maar typologische waarde, omdat gebruikssporen (ruis) meestal volledig verdwenen zijn. De secundaire kenmerken die drs Stapert eist wil een palaeolith "ECHT" zijn, zijn in feite verminkingskenmerken. En deze verminkingskenmerken denkt het Gerechtelijk Laboratorium op alle palaeolithen aan te treffen..... (We willen verderop in dit artikel aantonen hoe Stapert tot in het absurde toe zijn theorie blijft volhouden. Hij moet dit trouwens wel doen als hij "de zekerheid van de vervalsingen van Vermaning" blijft prediken. Het zal echter een windmolengevecht blijken te zijn....).

Toch hebben de onderzoekers van het Gerechtelijk Laboratorium intuïtief aangevoeld dat voorwerpen uit verschillende natuurlijke milieu's, maar

moeilijk vergelijkbaar zijn. Hun eerste rapport is eerlijk. Ze schrijven exact wat ze waarnemen. Ze hebben de "Leemdijkbijl" geplaatst langs hun vergelijkingsmateriaal, de genoemde glanzende zwerfstenen, verzameld aan de oppervlakte te Hijken en bij de aardappelmeelfabriek "Oranje" én enige artefacten eveneens als oppervlaktevondsten verzameld met de "verminkingskenmerken" van drs Stapert. Ons is dit vergelijkingsmateriaal bekend uit onze expertises op het Gerechtsgebouw in Leeuwarden op 9 en 10 maart 1978.

"...het uiterlijk van de ribben en de vlakken van de "Leemdijkbijl" kunnen door ons niet op natuurlijke wijze verklaard worden omdat deze immers duidelijk afwijkt van al ons vergelijkingsmateriaal!"

Het Rapport vervolgt dan:

"Hierbij wordt uitgegaan van de VERONDERSTELLING dat deze voorwerpen uit eenzelfde milieu afkomstig zijn en een gelijksoortige inwerking van dit milieu hebben ondergaan (blz.2, regel 13 e.v.)."

Jammer voor de heren van het Gerechtelijk Laboratorium, maar hun vertrouwen in het "Rapport Stapert" is wel erg groot geweest. Elke amateur-archacoloog of amateur-geoloog weet dat deze VERONDERSTELLING fout moet zijn. Alleen bij opgravingen in situ en in ongestoorde lagen kan deze mogelijkheid aanwezig zijn. Nooit of te nimmer bij oppervlaktevondsten; en al helemaal niet als men een vuistbijl van de "Leemdijk" gaat vergelijken met wat zwerfstenen bij de aardappelmeelfabriek "Oranje" waar van heinde en ver de aardappels en dus ook de erratica worden aangevoerd.

"De beoordeling in hoeverre de keileemlaag c.q. de zandlagen aanspraakelijk zijn voor het al of niet ontstaan van patina valt buiten onze competentie. Slechts kan worden opgemaakt, dat door ons geen enkele steen zonder patina werd gevonden" (blz.2, regel 24 e.v.)."

Ook hier weer een eerlijke constatering. Jammer dat geen werkelijk deskundige dr. Witte en zijn mensen gewezen heeft op het feit dat juist de ligging in de lagen (oppervlakte, dieper weg, lemig, zandig, venig, zuurgraad, kalkgehalte, permeabiliteit, grondwaterstand, perculatiemogelijkheid, fluctuatiemogelijkheid, metaaloxiden etc. etc.) bepalend zijn voor kwesties als patinerings.

Uit het "Tussenrapport" van het Gerechtelijk Laboratorium van 22 augustus 1975 blijkt:

1. De "Leemdijkbijl" heeft glanspatina. De glans kon maar voor een deel verwijderd worden. Zelfs petroleumaether ontglaansde de bijl niet. (blz.1, regel 26 e.v.) Glanspatina is een patineringsverschijnsel, zelfs volgens drs Stapert. Het is tevens een bewijs van authenticiteit.
2. De glanslaag die door de petroleumaether wél verdween, bleek bij infra-rood analyse huidvet te zijn, dat zich door het vele manipuleren op het steenoppervlak had afgezet (blz.3, regel 14 e.v.).
Geheel onafhankelijk van bovenstaand onderzoek, was ook dr. G. Boom van het Laboratorium voor fysische metaalkunde in Groningen tot de conclusie gekomen dat de afwasbare glans (de "gemakkelijk verwijderbare glanspatina-suggesterende uniforme vettige glans" die drs Stapert als bewijs van vervalsing aanhaalt)... huidvet was.

Dit tussenrapport had dus al twee van de vier "wetenschappelijke gronden van valsheid" die Stapert zag bij de "Leemdijkbijl" van tafel geveegd. Jammer voor het Gerechtelijk Laboratorium, dat de raad van dr. A.H. Witte niet is opgevolgd toen hij schreef, geef ons enige goede deskundigen, want wij kunnen verschillende verschijnselen, ook na een verder onderzoek, niet op een verantwoorde wijze beoordelen... (blz.4, regel 1 e.v.).
Mogelijk was het nog verstandiger geweest, dat hij verder onderzoek geweigerd had. Het had de naam van zijn zeer respectabel instituut veel goed gedaan.

Het advies van dr Witte werd echter niet opgevolgd. Het Gerechtelijk Laboratorium, dat zich in het "Rapport van 18 maart 1976" een "kritische buitenstaander" noemt, gaat de hulp inroepen van het Biologisch Archaeologisch Instituut in Groningen, Prof. G.C. Maarleveld en dr M.H. ter Wee. Uit het genoemde rapport van 18 maart 1976 blijkt echter nergens dat genoemde geologen ook maar iets uitstaande hebben gehad met dit partijdige, onwetenschappelijke, ondeskundige, eenzijdige, onvolledige en op sommige punten zelfs leugenachtige rapport, waarop uiteindelijk Vermaning in Assen tot 1 maand voorwaardelijk werd veroordeeld, maar dat totaal van de tafel werd geveegd op het Hof in Leeuwarden waar Vermaning werd vrijgesproken.

Het stempel van de heer Stapert, die als "beschuldiger" de belanghebbende partij was, staat echter wel duidelijk op dit "Rapport van 18 maart 1976".

"De richting van onderzoek is gestuurd door het voorlopig rapport van Drs. Stapert van het Biologisch-archaeologisch instituut van de rijks-universiteit Groningen dd. 18 maart 1975." (blz. 1, regel 10 e.v.).

Een mogelijke "bijsturing" door óók de meningen van Vermaning of zijn verdediging bij het onderzoek te betrekken, bleef volledig achterwege.

Wat zegt het door Stapert gestuurde rapport over de "Leemdijsbijn" ?

A. Het bewerkte oppervlak van de "Leemdijsbijn" heeft géén glans.

"...nergens op de afslagvlakken werden sporen van de tijd, i.c. drukkegeltjes, krasjes, puntjes, glansribben en GLANS gevonden..... genoemde tijdverschijnselen werden echter wel op alle in het vrije veld door ons verzamelde vuurstenen waargenomen." (blz. 5, regel 2 e.v.)

Nu is het een kwalijke zaak, dat de "stuurder" van het Gerechtelijk Laboratorium, de geoloog en archaeoloog drs D. Stapert zijn "kritische buitenstaanders-stuurlingen", nog steeds zwerfstenen, ergens op de velden bijeengeraapt, als vergelijkingsmateriaal laat gebruiken bij het beoordelen van de vuistbijn van de "LEEMDIJK". Zelfs nog tijdens het Hoger beroep in Leeuwarden lagen deze veldkeien als "bewijsmateriaal" voor de President van het Hof uitgesteld.

(Opm. Met één van deze zwerfstenen heb ik op 1 dec. 1978, de prachtige Hogersmildebijn moeten stukslaan.)

Merkwaardig dat de "Leemdijsbijn", die op 22 augustus 1975 zelfs met petroleumaether niet volledig "ontglansd" kon worden, na "sturing" van drs Stapert, plotseling nergens meer sporen van glans vertoonde.....

B. De "Leemdijsbijn" heeft rode slijpsporen op de ribben en dit bewijst recent mechanisch slijpen.

"Gezien de rode slijpsporen vooral bij A op foto 6 en A op foto 9 en gezien ook de zo typisch op slijpen gelijkende sporen bij S op foto 7, welke laatste echter ook OVER HET GEHELE STEENOPPERVLAK verspreid werden aangetroffen, moet hieruit voorlopig de konklusie worden getrokken, dat dit beeld past bij recent mechanisch slijpen. (blz. 4, regel 54 e.v.).

De getuige à décharge, de heer P. Beersma, door de President van het Hof in Leeuwarden "de getuige-deskundige van het gezond verstand" genoemd, zegt in zijn "Rapport van November 1978" over deze "rode slijpsporen" het volgende:

"In het "Rapport II" van het Gerechtelijk Laboratorium, staat niet op blz. 4 en 5, dat de "Leemdijsbijn" onecht is. Dat staat ineens in de konklusie op pag. 10.

De voorlopige konklusie dat het beeld past bij recent mechanisch slijpen, gaat zonder enige reden over in de definitieve konklusie, dat de steen recent mechanisch geslepen is.

Het Gerechtelijk Laboratorium legt ons de volgende redenering voor:

X De Leemdijsbijkl heeft een rode verkleuring.

X Heet slijpen bij hoge druk kan een rode verkleuring geven.

X Dus zullen de ribben van de Leemdijsbijkl ook wel heet geslepen zijn.

X En dus zal het maken van de bijl, wat gebeurt door van een vuursteenknol stukken af te slaan, wel recent gebeurd zijn."

Het ontbreekt er nog maar aan, dat er in de bijl ook in rode letters geslepen, zou staan: FECIT: Tjerk Vermaning.

„Wat vermeldt het Gerechtelijk Laboratorium echter niet ?

a. Of wetenschappelijk is vastgesteld of heet slijpen de enige manier is waardoor rode verkleuringen op een vuursteen kunnen komen.

b. Of het wel mogelijk is om door slijpen met een ronde slijpschijf ribben af te ronden. Zo 'n slijpschijf slijpt eerder een holte in een steen dan een afronding, zeker wanneer je de steen met kracht tegen de schijf drukt, en dat is immers volgens het Gerechtelijk Laboratorium noodzakelijk voor het verkrijgen van de rode verkleuring.

c. Of bij microscopisch onderzoek wel is gebleken, dat het door slijpen ontstane verse oppervlak er net zo uit ziet als het oppervlak van de afgeronde ribben. Wanneer dit namelijk niet het geval zou zijn, zou daarmee aangetoond zijn dat de ribben niet recent zijn afgerond door mechanisch slijpen.

d. Of de rode kleur ook voorkomt op plaatsen die niet lijken te zijn geslepen bij hoge temperatuur en druk."

(Dit laatste is inderdaad waar. Tijdens onze expertise in Leeuwarden konden we vaststellen dat de "Leemdijsbijkl" dezelfde rode sporen ook heeft op plaatsen buiten de ribben, waar helemaal geen "slijpsporen" te zien zijn. Zelfs niet met de binoculaire microscoop. Hoe komen die dan op de bijl ? A.W.)

Dit verhaal over de rode verkleuringen is karakteristiek voor de onvolledige en onzorgvuldige wijze, waarop het Gerechtelijk Laboratorium dit onderzoek heeft uitgevoerd

Over de plaats, waar de krasjes zich bevinden op de Leemdijsbijkl, staan in dit Rapport twee totaal tegengestelde mededelingen n.l.:

Pag.4 :De zo typische op slijpen gelijkende krassporen worden over het gehele steenoppervlak verspreid aangetroffen.

Pag.5 :Nergens op de afslagvlakken zijn sporen van de tijd, zoals krasjes gevonden.

Aldus het "Rapport Beersma" blz.41 en 42.

V-vormige en X-vormige krasjes op de "Leemdijsbijkl", die een bewijs zijn van secundaire kenmerken, die niet door slijpen verklaard kunnen worden, worden door het Gerechtelijk Laboratorium afgedaan met: "We hebben geen verklaring voor die V-vormige krasjes". of "Ze waren niet interessant".....

Na nog vele andere bewijzen van partijdigheid, ondeskundigheid, onvolledigheid enz. te hebben aangehaald, besluit de heer Beersma zijn bespreking van het "Rapport van het Gerechtelijk Laboratorium" aldus:

"Voor de "kritische buitenstaander" is het niet moeilijk, om zijn konklusies te trekken uit dit "Rapport van het Gerechtelijk Laboratorium van het Ministerie van Justitie"
VERBIJSTERD IS HIJ WEL....."

Tussen 18 maart 1976 en 2 februari 1977, moet de "Leemdijsbijkl" op het

Gerechtsgebouw in Assen aangekomen zijn om daar tijdens de processen als "corpus delicti" te fungeren.

VI. DE "LEENDIJKBIJL" WEER TERUG IN DRENTHE.

Intussen is op 26 maart 1976 eindelijk ook het beloofde "Grote Rapport Stapert" gereedgekomen:

"De Steentijdvondsten van Tj. Vermaning"
bewijsvoering betreffende valsheid" door Dick Stapert.

Na 3 jaar is het mij niet gelukt er ook maar één bewijsvoering betreffende valsheid van Vermanings steentijdvondsten in te ontdekken. Wel andere vals-heden, die verweven zijn in de totaliteit van uitspraken op gerechtshoven en beweringen en teksten van de getuigen à charge van het Openbaar Ministerie. Het zijn er zoveel dat een boekwerk dit kleine artikel zal moeten vervangen.

De "Leendijkbijsl" komt in dit nieuwe "Rapport Stapert" niet of nauwelijks rechtstreeks ter sprake. Op wat drs Stapert in dit Rapport over krassen en geslepen ribben schrijft gaan we hier niet verder in omdat hij in uitspraken op het Gerecht en in latere geschriften deze "zekerheden van vervalsing" toch weer laat vallen.

Vooral tijdens de procesdagen in februari 1977 is deze "omzwaai" bijzonder goed te merken. Uiteindelijk komt drs Stapert zover dat hij krasjes en afgeslepen ribben niet meer relevant vindt. Het grote bewijs van VERVALSING is te vinden in het NIET AANWEZIG ZIJN VAN OPPERVLAKTEVERANDERINGEN, zoals PATINA'S enz.

Ook in het in 1978 verschenen boek "Palaeohistoria XVIII" blijft van al de beschuldigingsrapporten rondom de zaak Vermaning alleen nog maar over de uitspraak van Stapert:

"The decisive evidence for falsification of this material (Vermaning) is the total absence of any kind of natural surface modification"
(Pag. 62, regel 6 e.v.)

We willen wat uitvoeriger ingaan op deze hele patineringsgeschiedenis, omdat deze rechtstreeks de "LEENDIJKBIJL" betreft en hieruit ook duidelijk blijkt dat drs Stapert een theorie ontwikkelde en nog steeds aanhangt - die getuigt van een onvoorstelbaar gebrek aan ervaring, literatuurverwerking en kennis van wat er in binnen- en buitenlandse musea, instituten en particuliere verzamelingen aan authentiek Oud- en Middenpalaeolithisch materiaal ZONDER "OPPERVLAKTEVERANDERINGEN zoals PATINA'S enz" aanwezig is.

Dat door dit gebrek aan wetenschappelijke kennis en ervaring een "proces Vermaning" tot stand kon komen, met als gevolg een onvoorstelbaar en nooit meer goed te maken menselijk leed, is tevens een aanklacht tegen de leiding van het Biologisch Archaeologisch Instituut van de Universiteit van Groningen, die blijkbaar, ondanks de "palaeolithische specialisatie", eveneens de wetenschappelijke competentie miste en een handtekening van medeverantwoordelijkheid plaatste onder een rapport dat een aanfluiting voor de archaeologische wetenschap was.

De lezer oordele zelf:

drs D. Stapert schrijft:

"Bij alle door Vermaning verkochte "Oud- en Middenpalaeolithische vondsten", ontbreken alle oppervlakteveranderingen volkomen op de vlakken die ontstonden bij de bewerking"
(Rapport Stapert; 26 maart 1976, pag. 31, regel 17 e.v.)

drs Stapert schrijft:

"De glans die de meeste stukken van Vermaning vertonen, laat zich volledig verwijderen met zeep en water, waarna versgespleten oppervlak te

voorschijn komt. Er is dus absoluut geen sprake van glanspatina of iets dergelijks."

(Rapport Stapert; 26 maart 1976, pag. 33, sub IV.)

drs D. Stapert schrijft:

"Overigens vertoont het stuk (Blauwmeerbijl) verder geen enkele oppervlakteverandering, zoals patina's etc. Het ontbreken daarvan is doorslaggevend voor bewijsvoering betreffende valsheid; de krassen zouden immers theoretisch ook achteraf op echte stukken aangebracht kunnen zijn. Het zelfde geldt voor de afgeslepen ribben op de "Middenpalaeolithen",

(Rapport Stapert; 26 maart 1976, pag. 41, regel 17 e.v.)

drs D. Stapert schrijft:

"Er werden door mij geen nadere pogingen gedaan tot analyse van de substantie die de glans (op de artefacten van Verm.) te weeg brengt. Het moet mij bovendien van het hart, dat een dergelijk onderzoek ook verder weinig zinvol is; het ontbreken van oppervlakteveranderingen is doorslaggevend."

(Rapport Stapert; 26 maart 1976, pag. 42, regel 27 e.v.)

(Men vraagt zich dan wel af, waarom drs Stapert een zéér kostbaar onderzoek van bijna 2 maanden liet verrichten door dr. G. Boom? De uitslag: De glans is zeer waarschijnlijk huidvet.

De heer Beersma zegt in zijn Rapport: "Stapert vindt de substantie die de glans veroorzaakt niet meer interessant als bewijs van vervalsing, nadat aangetoond is dat die materie zeer waarschijnlijk huidvet is. Toch handhaaft hij in zijn konklusie, op pag. 51 van het zelfde Rapport, wél de afwasbare glans als bewijs van vervalsing. Hij heeft kennelijk veel vertrouwen in de domheid van de lezers van zijn Rapport" (Rapport Beersma, pag. 23, regel 19 e.v.)

drs D. Stapert zegt:

"Dat de vuistbijl van de Blauwmeer vals is, is naar mijn mening, omdat op die vuistbijl geen natuurlijke oppervlakteveranderingen zitten. De AANWEZIGHEID VAN KRASJES is irrelevant."

(Verslag Rechtbank, febr. 1977, pag. 75, regels 8-9.)

Woordenboek Koenen-Endepols: Irrelevant = niet ter zake dienende, zonder betekenis.

drs D. Stapert zegt:

"Een nog belangrijker punt was, dat de vondsten van Vermaning geen enkele oppervlakteverandering vertoonden, die op alle vuurstenen uit het keizand wél aanwezig waren."

(Verslag Rechtbank, febr. 1977, pag. 75, regels 8 en 9.)

Evenals het Gerechtelijk Laboratorium vergelijkt de geoloog-archaeoloog Stapert artefacten met zwerfstenen die 160.000 jaren geleden met het Saale-ijs naar Drenthe kwamen.....?

drs D. Stapert zegt:

"Niet de krassen zijn het bewijs dat deze bijl vals is, maar het totaal ontbreken van oppervlakteveranderingen op die steen."

(Verslag Rechtbank, febr. 1977, pag. 55, regel 39-41.)

drs D. Stapert zegt:

"De glans op de stenen van Vermaning is niet bij alle stukken even sterk en is er met water en zeep af te halen en dan blijft er niets over". (Toch zijn ze er nog....)

(Verslag Rechtbank, febr. 1977, pag. 56, regel 4 en 5).

Het is bijzonder duidelijk wat drs D.Stapert wil argumenteren:

- X Alle Oud- en Middenpalaeolithen moeten patina hebben.Dat is overal in de ons omringende landen ook zo.
- X De artefacten van Tjerk Vermaning hebben totaal geen patina.
- X Ergo: De artefacten van Vermaning zijn recente vervalsingen.

Nu is het wel zaak om dat ook aan de Rechtbank duidelijk te maken.Nu is dat bijzonder gemakkelijk,want een doctorandus in de archaeologie zal het toch zéker wel weten .

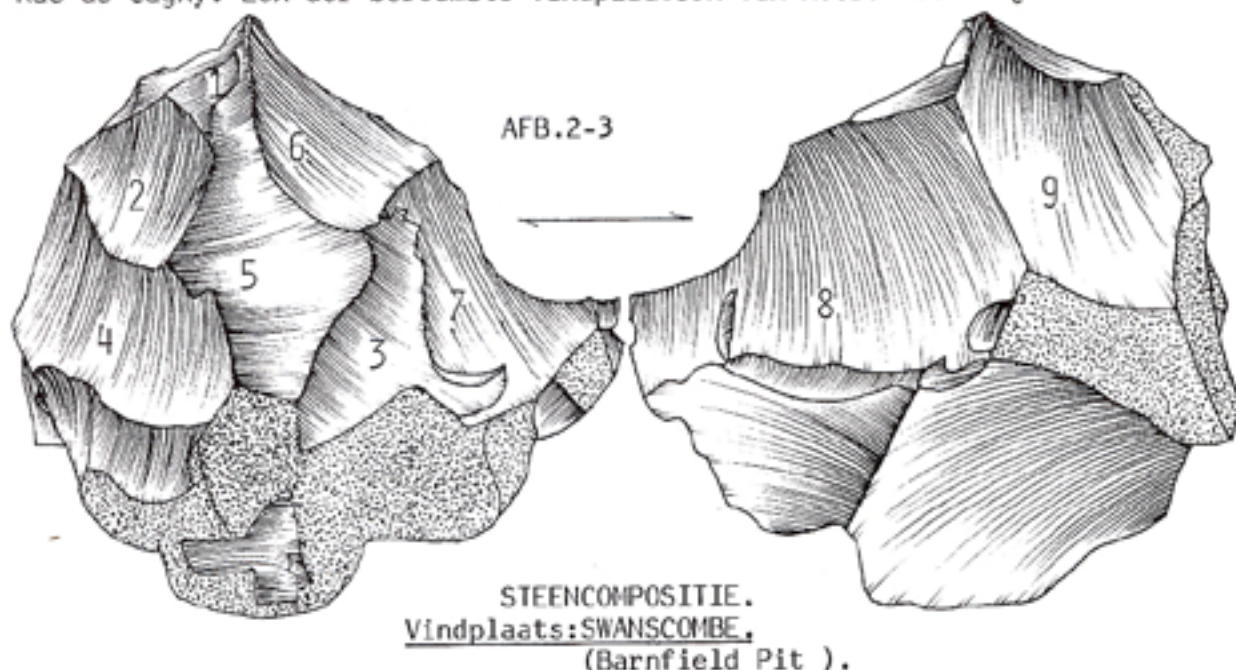
drs D.Stapert doet voor de Rechtbank in Assen,onder ede,de volgende duidelijke uitspraken:

"Ik heb ook Middenpalaeolithisch materiaal bestudeerd in Frankrijk, Engeland en Duitsland.Al die stukken hebben zonder uitzondering die natuurlijke oppervlakteveranderingen zoals patina's,windlak etc.wél".
(Verslag Rechtbank;febr.1977.pag.56,regel 56 e.v.).

Nu ken ik het materiaal uit Franse vindplaatsen uit een meer dan 25-jarige ervaring bijzonder goed.Ik weet dat de heer Stapert hier onwaarheid spreekt. Van de vele tientallen Oud- en Middenpalaeolithische vindplaatsen uit Frankrijk,die vele artefacten zonder natuurlijke oppervlakteveranderingen hebben,wil ik er hier enige noemen die ik uit eigen waarnemingen (en sommige zelfs uit opgravingen) ken en die ook alle officieel gepubliceerd zijn:

Tilloux }
Mainx } — Charente.Vroeg Midden-Acheuléen.(180.000 B.P.).
Prévost } Meer dan 2000 verse,ongepatineerde artefacten.

Rue de Cagny: Een der beroemste vindplaatsen van Noord-Frankrijk. —————→

Cultuur:Oud-Acheuléen (Clactonien) 250.000 B.P.

Publicatie:M.H.Newcomer. "Proceedings 1970".

All flakes are very sharp,unrolled and unpatinated".

Interessante bijzonderheid:De 9 afslagen vormen een steencompositie.Zowel het Gerechdelijk Laboratorium als Prof.Bosinski-die uit eigen opgravingen vele steencomposities beschreef en afbeeldde-zien steencomposities(die uit Drenthe komen,wel te verstaan) als bewijzen van vervalsing.

Rue de Cagny: Juist de onderste en oudste laag (de z.g. Chelles-laag) van 200.000 B.P. opgegraven door Comment leverde meer dan 200 vuistbijlen op die ongerold, volkomen vers en ongepatineerd waren.

Fontmaure: Zowel de M.T.A-laag als het Mousterien final à lames had, alleen al bij de opgraving, meer dan 4000 ongepatineerde en ongerolde artefacten. Ik bezocht indertijd deze opgraving van Pradel persoonlijk.

Vailly en Cisse (sur Aisne). Jong-Acheuléen: 100.000 B.P.

Uit beide vindplaatsen heb ik zelf zeer veel volkomen verse, scherpe en ongepatineerde Levallois-stukken verzameld uit de originele lagen.

Uit Engeland wil ik de heer Stapert slechts één vindplaats noemen, omdat hij elka. persoonlijk gezien heeft op het Institute of Archaeology van de universiteit in Londen (31-34 Gordon square, WC1H 0PY). Het betreft het materiaal uit:

Swanscombe (Barnfield Pit). Een Clactonsite van 250.000 B.P. die zijn vriend M.H. Newcomer in 1970 beschreven heeft in de "Proceedings". Al dit zeer oude materiaal is: Zeer scherp, ongerold en ongepatineerd.

"All flakes are very sharp, unrolled and unpatinated". (Proceedings-1970, pag. 51, regel 15 e.v.)

Om in de termen van de heer Stapert te blijven: "Al die stukken hebben zonder uitzondering die natuurlijke oppervlakteveranderingen zoals patina's, windlak, enz. NIET."

Dat waren dan Frankrijk en Engeland. Nu Duitsland nog even. Hier precieseert drs D. Stapert iets beter waar we zoeken moeten dan in Frankrijk en Engeland.

drs D. Stapert:

"Voor mijn werk heb ik vele musea in Duitsland bezocht. Ik heb een tijdlang (??) bij Prof. Bosinski uit Keulen gewerkt en heb van hem een deel van mijn opleiding gekregen.

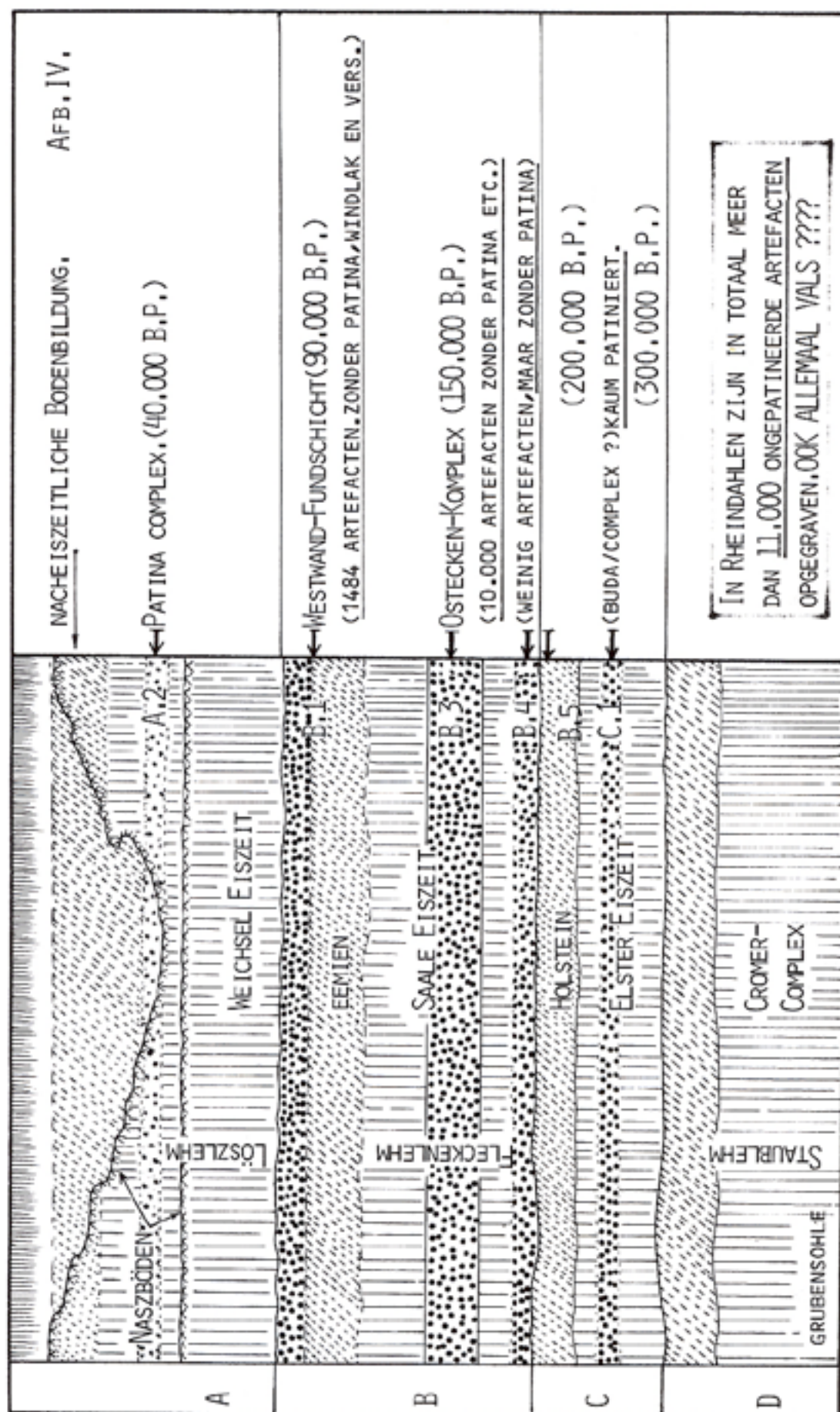
ALLES wat ik OOIT uit het Palaeolithicum gezien heb, heeft PATINA."

(Rechtbank-Verslag; febr. 1977, pag. 56, regel 22 e.v.).

Dit moet de heren rechters wel overtuigen. Maar voor de duidelijkheid herhaalt drs Stapert het nog even:

"Ik heb een paar maanden bij Prof. Bosinski gewerkt. In die tijd heb ik allerlei collecties uit musea in die buurt bekeken" (regel, 26)

Nu wil ik het voor de heer drs D. Stapert niet al te moeilijk maken. Ik kan hem uit musea "daar in de buurt" wel wat collecties wijzen zonder enige patina. Ik wil me ook voor Duitsland beperken tot slechts één collectie, die opgegraven is door zijn leermeester Prof. dr G. Bosinski en die op het Instituut in Keulen waar drs Stapert een deel van zijn opleiding kreeg, ligt uitgesteld. (Institut für Früh- und Urgeschichte, Weyertal 125 Köln). Het is het "paradepaardje" van zijn leermeester Bosinski en eenieder die het instituut daar bezoekt wordt er als het ware met "de haren naar toe gesleept". En terecht, want waar vindt je in één groeve niet minder dan zes Oud- en Middenpalaeolithische "Fundsichten" in een geschieden "in situ" bij elkaar? Ik bedoel de Palaeolithische collectie uit de "Zieglerei Dreesen" in Rheindahlen bij Mönchengladbach. Men is hier al sinds 1964 aan het opgraven en nog steeds doet men er nieuwe ontdekkingen. In de volgende fig. geef ik voor het gemak even een schematische doorsnede van deze vondstlagen zoals Hartmut Thieme, die ook drs Stapert goed zal kennen, deze afbeeldt in "Archäologisches Korrespondenzblatt" VII-1977. Zoals uit deze figuur blijkt

zijn alleen al uit Rheindahlen meer dan 11.000 (elf duizend) ongepatineerde werktuigen uit het Oud- en Midden-Palaeolithicum geborgen. Allemaal aanwezig op het Instituut waar drs Stapert een deel van zijn opleiding kreeg. Je mag er zelfs de stukken op de hand bekijken.

In Nice (1976) besprak Prof. Bosinski de opgravingen in Rheindahlen nog eens uitvoerig op het grote "Archaeologisch Congres" t.g.v. de opening van het Museum "Terra Amata" aldaar. Ook drs Stapert was daar en hij heeft zelfs het verslag van deze lezing op het B.A.I. Daar liggen ook de overige publicaties over "Rheindahlen" van Bosinski, Brunnacker, Schütrumpf, Rottländer en Thieme. De heer Stapert schijnt echter niet erg goed op de hoogte te zijn van de schat aan literatuur op het B.A.I. aanwezig. Gratis te raadplegen. Mogelijk kan drs Stapert nog eens terug gaan naar zijn "opleidingsinstituut" in Keulen, om de duizenden ongepatineerde werktuigen uit het Palaeolithicum te gaan bekijken. Hij behoeft dan in ieder geval niet meer onder ede te getuigen:

"ALLES WAT IK OOIT GEZIEN HEB UIT HET PALAEOLITHICUM HEEFT PATINA...."

De ONGEPATINEERDE artefacten uit Rheindahlen en de ONGEPATINEERDE Oud-Palaeolithen uit Swanscombe zou hij daarna kunnen verwerken in zijn nu toch wel wat eenzijdige theorie over "OPPERVLAKTEVERANDERINGEN", opgesteld aan de hand van slechts vijf oppervlaktevondsten uit Noord-Nederland.

De heer Stapert moet het mij niet kwalijk nemen, dat ik perplex heb gestaan, toen ik zijn getuigenissen voor de Rechtbank in Assen hoorde.

OPMERKING:

Toen ik als getuige-deskundige à décharge op 30 november 1978 in Leeuwarden de bovengenoemde vindplaatsen in Frankrijk, Engeland en Duitsland had opgenoemd om aan te tonen dat ongepatineerde Oud- en Middenpalaeolithen daar wel degelijk voorkomen en nog wel in grote aantallen, en dat daarom patinering helemaal niets zeggend is over al dan niet vervalst zijn van artefacten, stond ik weer volkomen sprakeloos toen drs Stapert - ook weer onder ede - met een stalen gezicht repliceerde: "De gisteren door Wouters genoemde vindplaatsen van ongepatineerde artefacten zijn alle GROTTENVONDSTEN."

drs D. Stapert wist echter heel goed, althans behoorde als beroepsarchaeoloog goed te weten, dat de door mij genoemde, zeer bekende vondstcomplexen (die hij ten dele zelf gezien moet hebben) alle openluchtkampementen of "Freilandstationen" zijn geweest, die niets met grottenvondsten te maken hadden.

Mijn vraag is dit keer: "Hoever kun je als beroepsarchaeoloog in Nederland gaan, als je beëdigd voor het Gerechtshof staat?"

Als de "Leemdijsbijl" de oppervlakteveranderingen zoals patina's, windlak enz. die drs Stapert aan deze bijl. wil stellen, volkomen ZOU missen - maar daarover later meer - zou dit geen enkel bewijs van recente vervaardiging en dus vervalsing zijn.

Wat Stapert in "Palaeohistoria XVIII", verschenen in 1978 schrijft:

"Het afdoende bewijs van vervalsing van de stukken van Vermaning, is de totale afwezigheid van enige oppervlakteverandering." (blz. 62, regel 6 e.v.)

is een kreet in de ruimte, zonder enig bewijs.

Dergelijke kreten behoren waarschijnlijk bij de uitspraak van Prof. dr. H. T. Waterbolk voor de TROS-TV-uitzending:

"Dit is een discussie die in de wetenschappelijke kring gevoerd moet worden; die is gevoerd en die discussie is ten einde."

Het eerste proces in Assen had voor de "Leemdijkbijsl" nog een verrassing in petto.
In Rijswijk waren al twee versies verschenen over de glans op deze vuistbijsl. Tijdens deze Rechtzitting komt de heer Groeneveld van het Gerechdelijk Laboratorium met een derde versie.
Om aan te tonen hoe deze hoofdgetuige à charge van het Openbaar Ministerie "gestuurd door het Rapport Stapert" de waarheid en niets dan de waarheid spreekt, laten wij de "getuige-deskundige van het gezond verstand" de heer P.Beersma uit de PUNT (Dr.) weer aan het woord:

DE LEEMDIJKBIJSL.Steen 1 A.

Ook deze steen is volgens de konklusie van het rapport van het Gerechdelijk Laboratorium kunstmatig en recent vervaardigd en derhalve onecht. Wat ik hierover in de Rapporten heb gevonden, vond ik zo erg dat ik nu en dan heb lopen ijsberen door de kamer, tijdens mijn studiewerk hierover. Ik heb geaarzeld of ik datgene, wat ik vond, bekend moest maken; maar in het belang van het recht heb ik besloten, dat wel te doen. Uiteindelijk had iedereen, die de rapporten ter inzage had, hetzelfde kunnen vinden.

Eerst over de glans van de bijsl:

Gerechdelijk Laboratorium: Rapport 18-III-1976 pag.5:

"Behalve op de oude schorsdelen (0 op de foto's 8 en 9) werden nergens op de afslagen sporen van de tijd, i.c. drukkegeltjes, krasjes, puntjes, glansribben en glans gevonden."

Hier staat dat het bewerkte oppervlak GEEN GLANS heeft.

Proces Verbaal, Zitting febr.1977 pag.24.dr Groeneveld verklaart:

"De glans op de Leemdijkbijsl wordt wellicht bewerkstelligd door vet van handen. Deze bijsl is in vele handen geweest. ER IS NIET GEPROBEERD DEZE BIJSL TE ONTGLANZEN."

Hier staat, dat de Leembijsl wél glans had, en dat het Gerechdelijk Laboratorium níet geprobeerd heeft of deze glans met vetoplossende middelen te verwijderen was.

Ik heb me daar over verbaasd. De Leemdijkbijsl was één van de vijf niet-verjaarde stenen, die door het Gerechdelijk Laboratorium moest worden onderzocht. Waarom probeerde men niet, of die glans al dan niet te verwijderen was ? Wanneer namelijk was gebleken, dat de glans permanent was en er glanspatina aanwezig was, zou immers bewezen zijn dat de Leemdijkbijsl niet recent was vervaardigd, dus ECHT was. In mijn kritiek op het Rapport van het Gerechdelijk Laboratorium, door mij beëindigd op 15 jan.1978, schreef ik nog:

"Hadden de Heren van het Gerechdelijk Laboratorium het oppervlak van deze steen niet wat minder oppervlakkig kunnen onderzoeken ?"

Pas veel later, in september 1978, kreeg ik een kopie van het Bericht van het Gerechdelijk Laboratorium d.d. 22 augustus 1975 aan de Rechter-Kommissaris te Assen. Op de eerste bladzijde daarvan las ik over het onderzoek van de Leemdijkbijsl:

"Het oppervlak vertoont een diepe glans welke echter VOOR EEN DEEL verdwijnt na het reinigen met een organisch oplosmiddel (petroleum-aether)."

Hier stond dat het Gerechdelijk Laboratorium wel degelijk had onderzocht of de glans permanent was. Zij hadden bij dat onderzoek geconstateerd dat de aanwezige diepe glans niet helemaal met oplosmiddel was te verwijderen, dat er dus glanspatina aanwezig was, dat de steen

echt was en geen vervalsing.

Het kan zijn, dat zij toen nog te weinig wisten om uit deze waarneming een konklusie te trekken. Dat zij zich dat pas later realiseerden. En toen gingen zij verklaren, dat de steen géén glans had, en tijdens het proces verklaarde dr Groeneveld dat zij niet geprobeerd hadden of de glans te verwijderen was. En zij konkludeerden dat de steen vals was.

Op grond van dit rapport van het Gerechdelijk Laboratorium acht de Rechtbank van Assen dan bewezen, dat de Leemdijkbiel als modern vervaardigd artefakt moet worden beschouwd.

Ik zal de zaak nog even chronologisch op een rijtje zetten:

1975: De Leemdijkbiel heeft een diepe glans, welke voor een deel verdwijnt na reinigen met een organisch oplosmiddel (petroleum-aether)

1976: De Leemdijkbiel heeft geen glans.

1977: De Leemdijkbiel heeft wel glans, misschien is dit huidvet. Wij hebben niet geprobeerd of deze glans permanent is.

Aan de waarheid van al deze verklaringen hoeven wij niet te twijfelen. Ze zijn immers onder ede afgelegd.

(Rapport Beersma, Nov. 1978, blz. 39 en 40).

VII. DE "LEEMDIJKBIEL" IN KEULEN... EN WEER TERUG IN ASSEN.

Hr W.C. van Oordt, kreeg na de Rechtzittingen van februari 1977, de opdracht de "Leemdijkbiel" en andere in beslag genomen artefacten van Vermaning op 11 maart 1977 bij Prof. Bosinski in Keulen te bezorgen. Deze Duitse archaeoloog zou zich gaan bezig houden met de vraag: Vals of echt?

Van het Rapport dat Prof. Bosinski in Keulen schreef, en dat op 9 mei 1977 klaar kwam, is in feite niets anders te zeggen, dan dat het een "kleinste gemene veelvoud" is van de rapporten van drs Stapert en het Gerechdelijk Laboratorium. dr C. Franssen had de Rechter-Commissaris al op 22 februari 1977 in een brief gewaarschuwd voor de keuze van Prof. Bosinski. Op deze brief werd echter nooit een antwoord ontvangen.

Prof. Bosinski nam geen enkele proef om zijn vele beweringen ook te bewijzen. De "Leemdijkbiel" werd weer eens met water en zeep gewassen en ... weg was de valse Vermaningglans. Althans volgens de Professor. Wel vreemd dat deze vuistbiel, die in Rijswijk zelfs de sterkste ontglanzer, petroleum-aether weerstond, in Keulen weer met een zeepsopje dof en volkomen "frisch" werd. Wat was die kunstmatige afwasbare glans dan wel Professor vroeg Mr Fliek, de rechter in Assen op 6 juni 1977?

"De oppervlakteglans van de Leemdijkbiel is kunstmatig. De glans kon worden afgewassen en wanneer glans afgewassen kan worden, is het recent ontstaan en niet door wind. De glans is kunstmatig aangebracht. Dat kan gebeurd zijn door mensen met vette handen, maar hoe dan ook, die glans is recent aangebracht." (proces Verbaal van Juni 1978, pag. 4.)

De Heer Beersma schrijft in zijn Rapport van Nov. 1978:

"Daar staat het dan. In de konklusie schrijft Bosinski dat de afwasbare glans de moderne vervaardiging bewijst. Voor de rechtbank zegt hij dat die afwasbare glans door vette handen kan zijn veroorzaakt. Nogen wij daaruit konkluderen dat die afwasbare glans geen enkele bewijskracht heeft?

Het lijkt mij, dat de geloofwaardigheid van Prof. Bosinski hierdoor wel verminderd is, of totaal verdwenen. (blz. 45 - 46).

En hoe bewijst Prof. Bosinski het "verse oppervlak" zonder enige vorm van patina ? Nergens mee, hij zegt dat en schreef dat.....
Tijdens het proces op 6 juni 1977, heb ik aangetoond hoe met een "afsplinteringstest" (analyse d'écaillement), heel gemakkelijk bewezen kon worden of een artefact "vers" geslagen is, of dat het glans- en/of kleurpatina heeft. Ook hierover schrijft de heer P. Beersma in zijn Rapport:

"De enige, die een onderzoek heeft gedaan naar de versheid van het oppervlak van de artefacten van Vermaning, was de heer Wouters uit Lent. De heer Wouters was al een bekend archaeoloog, toen Bosinski nog op de middelbare school zat. Wouters heeft vroeger veel samengewerkt met dr. A. Bohmers van het B.A.I., en ook met Franse en Belgische archaeologen. Wouters kende een methode om aan te tonen of het bewerkte oppervlak van een artefact werkelijk vers is: Sla van de steen een stukje af, het oppervlak dat dan ontstaat is in ieder geval vers. Vergelijk dat oppervlak met het bewerkte oppervlak van het artefact, liefst door het te bekijken met een binoculaire microscoop. Ziet het door je zelf gemaakte verse oppervlak er anders uit dan het bewerkte oppervlak van het artefact, dan heeft het artefact geen vers oppervlak, en is niet modern vervaardigd. Het omgekeerde hoeft natuurlijk niet waar te zijn. Konstater je volgens de Wouters-methode een vers oppervlak, dan staat nog niet vast dat het werktuig modern vervaardigd is. Het zou kunnen zijn dat er in de grond niets aan het oppervlak veranderd is, of zo weinig dat je het niet ziet."

De methode van afsplintering leerde ik al meer dan 25 jaar geleden van mijn overleden vriend, de beroemde Franse archaeoloog Prof. abbé Breuil. Wij gebruikten deze methode om "archaeologisch leengoed" aan te tonen. Overigens is deze "analyse d'écaillement" heel gebruikelijk in de geologie om verweerde zwerfstenen te determineren. Het is voor mij dan ook een raadsel waarom dat de geoloog Stapert deze methode niet op enkele stukken van Vermaning heeft toegepast? De Gedeputeerde Staten van Drenthe hadden hen daar zeker vergunning voor gegeven. Ik kreeg zelfs vergunning om op twee topstukken tijdens het proces in Leeuwarden deze afsplinteringstest te doen. De heer Beersma:

"Wouters onderzocht op deze manier een steen van de kollektie Hijken, gevonden door Vermaning en afkomstig uit het museum "Drouwenerzand". Ook onderzocht hij stenen van de collectie Eemster. Beide groepen waren vals verklaard door het B.A.I. Van deze stenen toonde Wouters aan, dat het oppervlak NIET vers was. Wouters vermeldde zijn onderzoek in zijn Rapport van 27 mei 1977, dat aan de Gerechtelijke stukken werd gehecht."

Wouters kreeg toen niet de gelegenheid om dezelfde artefacten te onderzoeken als die welke betrokken waren bij het onderzoek door B.A.I., Gerechtelijk Laboratorium en Bosinski. Maar het onderzoek van die stenen was niet het belangrijkste. Het voornaamste was, dat hier een onderzoeksmethode naar voren kwam, die de mogelijkheid bood om te constateren of het bewerkte oppervlak van de omstreden artefacten werkelijk vers was.

Als U nu denkt, dat Waterbolk, Stapert, Croeneveld en Bosinski blij waren om van een oude rot in het vak zoiets belangrijks te leren, dan hebt U het mis. Het volgende gebeurde:

De president van de rechtbank, Mr. Fliek, gaf Bosinski opdracht om in de pauze de door Wouters meegebrachte bewijsstukken te bekijken door de aanwezige binoculaire microscoop. In aanwezigheid van Wouters. Ondanks aandringen van Wouters weigerde Bosinski om naar de betreffende stenen te kijken. Ook de leden van de rechtbank wilden niet kijken, zij vonden dat ze niet deskundig waren. Wouters kon zijn stenen en binoculaire microscoop weer inpakken en meenemen naar Lent. Zijn onderzoek, het enige wetenschappelijke onderzoek naar de

versheid van oppervlak van de artefacten, was kennelijk niet gewenst. Bosinski handhaafde zijn konklusie, dat het oppervlak van de stenen vers was en dat de stenen modern vervaardigd waren. Hij stelde geen nieuw onderzoek voor. Hij legde ook niet uit, waarom hij deze onbewezen bewering handhaafde terwijl Wouters een simpele en begrijpelijke testmethode aan de hand had gedaan.

Dat hoefde hij ook niet uit te leggen. De valsheid van de beschuldigingen van Bosinski was al lang duidelijk. Of dat voor iedereen in de rechtzaal duidelijk was weet ik niet. (Rapport Beersma, blz. 49 en 50).

Toch had mijn betoog één uitspraak van Bosinski uitgelokt, die als een rode draad door al mijn verdere onderzoekingen zou lopen. Deze uitspraak is gelukkig ook opgenomen in het proces-verbaal van de Rechtbank. Ze leidde uiteindelijk tot het "écaillement" van de "Leemdijsblijl" in Leeuwarden. Deze uitspraak verdient een wat groter lettertype:

"WANNEER VAN EEN STEEN EEN STUKJE WORDT AFGESLAGEN
EN WANNEER DIE PLAATS DOFFER BLIJFT DAN DE OMGEVING
DIE GLANST, DAN IS HET ALS DE GLANS WERKELIJK BLIJFT,
EEN VERSCHIL IN OUDERDOM."

(Verslag Rechtszitting: 6 juni 1977, blz. 27, regel 30 e.v.).

Over de bewering dat de versheid van oppervlak van de "Leemdijsblijl", een zeker bewijs is van de moderne vervaardiging, kunnen we kort zijn. Bosinski behoeft alleen maar de 10.000 Middenpalaeolithen te bekijken uit zijn opgravingen in Rheindahlen. Hij moet ze toch zeker wel gezien hebben in zijn Instituut in Keulen, want hij schreef zelf:

"Die artefakte von Rheindahlen, sind in keinem Fall windgeschliffen oder patiniert, sondern machen einen völlig frischen Eindruck".

(Prof. Bosinski: Bonn. Jahrb. 1966, pag. 320).

Of zouden die artefacten ook allemaal vals zijn.....

Helaas zijn de schriftelijke Processen-verbaal van de Rechtszittingen in Assen vrij onvolledig. Veel belangrijke uitspraken zijn daarom niet meer te verifiëren. De nieuwe verdediging van Vermaning kreeg echter van de Rechtbank geen toestemming om de originele bandopnamen alsnog te beluisteren.

DE "LEEMDIJSBIJL" NAAR HET HOF IN LEEUWARDEN, VIII.

Met het "Hoger Beroep" ging ook de "LEEMDIJSBIJL" hoger op. Door bemiddeling van Mr R.v.d. Molen, de raadsman van Tjerk Vermaning, werd het de verdediging eindelijk na drie jaar mogelijk de in beslag genomen artefacten, waar al zo veel heren uit "wetenschappelijke kringen" de meest tegenstrijdige dingen over verteld en geschreven hadden, ook eens rustig te bekijken. Geen jaren of maanden zoals de getuigen van het openbaar ministerie en in dik betaalde gesubsidieerde uren met uitstekende hulpmiddelen, laboratoria en bibliotheken. Slechts drie maal drie uren, onder bewaking en met onze zelf meegebrachte kamera's en een binoculaire microscoop.

Op 9 en 10 maart 1978 werd op het Gerechtsgebouw in Leeuwarden deze contra-expertise verricht door de heren E. Horn, J. E. Musch en A. M. Wouters, waarvan de laatste tevens getuige -deskundige voor Tjerk Vermaning was. We konden in deze korte tijd niet alle stukken uitvoerig bestuderen, maar de meest belangrijke, in de diverse "beschuldigings-rapporten" genoemde artefacten gaven ons voldoende gegevens als aanvulling c.q. bevestiging van de waarnemingen

die wij al op de vele artefacten van de "Collectie Eemster" en de "Vijf Hijken-stukken" uit het Drouwenerzand-Museum verricht hadden. Uit het uitvoerige verslag van deze contra-expertise, dat t.z.t. in extenso gepubliceerd zal worden, halen wij in het kort enige punten aan, die de "Leemdijk" betreffen:

A. Uit onze expertise bleek dat de "Leemdijkbijl" echte glanspatina had. Ondanks de vele wasbeurten met zeep en water, petroleum-aether en zeer zeker nog meerdere "ontglanzingsstoffen"**, had de "Leemdijkbijl" nog steeds een duidelijke niet afwasbare glanspatina, bestaande uit een duidelijke silicium-dioxyde coating. Deze glanspatina is zeer eenvoudig aan te tonen met een écaillage, zoals reeds in dit artikel is aangetoond. Dit alles ziende, kwam bij ons het idee op om bij Gedeputeerde Staten van Drenthe vergunning aan te vragen om zo'n afsplintering toe te staan.

**Tijdens de rechtzitting in Leeuwarden op 1 dec. 1978 om 12.30 Uur, zegt drs Stapert op een vraag van de president van het Hof: "Wij hebben een viertal organische oplosmiddelen geprobeerd, maar daarmee verdween de glans nooit helemaal". Merkw aardig dat we daar in die vier jaar nooit iets van hebben gehoord of gelezen.

B. De rode, zogenaamde verhittingssporen, door het slijpen met een elektrische slijpschijf ontstaan (volgens het Gerechtelijk Laboratorium) op de ribben, blijken ook op plaatsen aanwezig waar helemaal niet geslepen kan zijn, en waar ook helemaal geen krasjes in de rode verkleuringen voorkomen.

Ik heb in mijn collectie een geel-bruine Midden-Acheuléen vuistbijl uit Etouvy (Somme) die ik in 1952 van Prof. Henri Breuil ontving en die identieke rode verkleuringen heeft onder een dikke windlak.

C. Op de dorsale zijde van de "Leemdijkbijl", iets rechts van het midden en boven het oude splijtvlak (zie op afb. 1, bij Fr.) bevindt zich een klein plekje met "frictieglans". Wij hebben dit plekje tijdens onze expertise met vergunning van de bewaker omcirkelt met zwarte inkt. Nu blijkt uit de "discussies van de wetenschappelijke kring" van Prof. Waterbolk, dat dit verschijnsel samenhangt met BODEMBEWEGINGEN. Het zou kunnen ontstaan doordat twee stenen een tijdlang tegen elkaar zouden wrijven.

drs STAPERT: "Een dergelijk proces kan plaatsvinden tijdens bv. gelifluctie, als twee stenen bij het glijden van de ontdooiende bovenlaag van de bodem ongeveer op dezelfde plaats blijven ten opzichte van elkaar" (Rapport Stapert van 26 maart 1976, pag. 14 regel 3 e.v.).

Ziet U het al gebeuren hoe twee stenen broederlijk bijeen blijven, al maar elkaar wrijvend, in die modderstroom die we gelifluctie noemen?

In de "Nieuwe Drentse Almanak" 1976 (blz. 155, regel 15 e.v.) legt drs Stapert precies uit wat er dan zoal gebeurt: "Men krijgt de indruk, dat als gevolg van frictie (van die 2 stenen), de temperatuur plaatselijk zeer hoog opliep, waardoor de vuursteen enigszins "plastisch" werd en er vervolgens een spiegelglad vlakje gevormd werd"

Ziet U ook dat al gebeuren? Weet drs Stapert wel dat vuursteen pas bij 1500° plastisch wordt. En deze temperatuur kunnen deze twee stenen bereiken in een modderstroom van hoogstens enkele graden boven nul in de gelifluctie.

En Prof. Waterbolk maar beweren, dat drs Stapert hem pas heeft duidelijk gemaakt wat er eigenlijk tijdens gelifluctie en kryoturbatie gebeurde. De krasjes op de stukken van Vermaning konden echter helemaal niet in de gelifluctie ontstaan zijn. (Rap. Waterbolk, mrt '76, pag. 39, regel 18 e.v.)

Een jaar later, tijdens de rechtzitting van 2 februari 1977 in Assen, gaat de discussie van de "wetenschappelijke kring" van Prof. Waterbolk weer verder. Waarschijnlijk heeft drs Stapert in dat jaar zijn vingers gebrand aan die twee wrijvende plastische stenen in de bodembeweging die gelifluctie heet:
drs Stapert zegt op 2 februari 1977:

"Van frictieglans mag men niet aannemen dat ze het gevolg is van bodembeweging. Het is wel een natuurlijk proces. Hoewel wij niet precies weten hoe ze ontstaan is, is het feit dat die plekjes op een steen voorkomen.... EEN BEWIJS VAN DE AUTHENTICITEIT VAN DE STEEN..... Géén van de honderden vondsten van de heer Vermaning vertoont dit verschijnsel" (Verslag Rechtbank, febr. 1977, blz. 49, regel 39 e.v.)

De "Leemdijkbijsl" heeft frictieglans (Eenieder kan dit nagaan). Dus deze vuistbijsl is volgens drs Stapert authentiek en geen vervalsing. Dat géén van de honderden artefacten van Vermaning frictieglans heeft is weer de zoveelste "slag in de ruimte" van drs Stapert. Tijdens onze expertise in Leeuwarden hebben we meerdere artefacten van Vermaning gezien met frictieglans. Alleen bij de collectie Hijken was dit moeilijk te zien. Uit het verslag van onze expertise haal ik letterlijk aan:

"Van de nog aanwezige artefacten van Hijken (Er waren er 144 spoorloos verdwenen), was een groot deel op een uitermate slordige wijze vol gesmeerd met een of andere lijmsort op rubberbasis. Hier waren geen dure laboratorium-proeven met een elektronische microscoop nodig, om te zien dat deze "glans" beslist kunstmatig was aangebracht. Merkwaardig dat geen der Rapporten van de "deskundigen" melding maakt van deze smeerpertijen. Deze kunstmatige glans werd niet aangebracht door de heer Vermaning. De heer Stapert schrijft in "Natuur en Techniek" Nr. 3, 1974, dit "lijmen" zelf verricht te hebben. Het opsporen van frictieglans op deze artefacten was door dit "gekliever" welhaast onmogelijk geworden."

In de Middenpalaeolithische collectie "Eemster" bevinden zich minstens 20 artefacten die frictieglans hebben. Ook dit is weer door iedere geïnteresseerde te verifiëren.

Opm.

De "wetenschappelijke kring" waar Prof. Waterbolk in de TROS-AKTUA-TV uitzending over spreekt voert wel een vertrouwenwekkende discussie: In 1976 is frictieglans een verschijnsel dat samenhangt met bodembewegingen.

In 1977 mag men niet meer aannemen dat frictieglans iets te maken heeft met bodembewegingen en weten we niet precies hoe frictieglans ontstaat.

Gelukkig maar dat de discussie nu gesloten is en alles definitief vals is verklaard. Wie weet wat er anders weer voor wijsheden uit de pen van de "wetenschappelijke kring", lees Stapert-Waterbolk, zou zijn gevloeid. Interessant in dit verband is de uitspraak van Mr H. Addens, Procureur Generaal bij het Gerechtshof in Leeuwarden tijdens zijn requisitoir:

"De deskundigenrapporten staan niet tegenoverelkaar, maar zij vullen elkaar aan".

De "Rapporten Beersma en Wouters" met hun in bewerking zijnde aanvullingen zullen wel wat anders te zien geven.....

Alhoewel niet rechtstreeks op de "Leemdijkbijsl" betrekking hebbend, mag het volgende toch niet onvermeld blijven, omdat het de doorslag gaf bij het aanvragen van een "Analyse d'écaillage" op de "Blauwmeerbijsl" en de "Leemdijkbijsl".

D. Opmerkelijk was het voorkomen van recente beschadigingen op meerdere

artefacten. Zeer waarschijnlijk zijn deze beschadigingen tijdens de transporten ontstaan, want bij enige werktuigen waren de afgesprongen schilfers nog in de plasticzakjes aanwezig. Alvorens deze uit de zakjes te nemen, werden de betreffende werktuigen eerst aan onze "bewaker", de heer de Vries getoond. Hierover werd een klein rapportje opgemaakt. De volgende dag bleek, dat de heer de Vries door zijn superieuren niet gemachtigd was, dit rapportje te waarmerken of te ondertekenen. Hij verklaarde zich echter wel bereid indien door ons gewenst, de verklaring voor het Hof te bevestigen.

Recente beschadigingen werden door ons aangetroffen op:

de schaaf van Hijken, Hoogersmilde 1965-X-56, Hoogersmilde 1965-X-63, Hoogersmilde 1965-X-69 en Hoogersmilde 1965-X-86.

Daar de stukken uit Hijken nagenoeg geen nummers droegen, konden wij een zestal recente beschadigingen op deze artefacten niet noteren.

Al deze verse afsplinteringen bewezen dat de betreffende werktuigen wél patina en glanspatina hadden en derhalve wél de "oppervlakteveranderingen" die de "deskundigen" van het Openbaar Ministerie zo beslissend vonden in hun beoordeling van de stukken van Vermaning en dus ook beslissend over de vraag van schuld of onschuld.

Op 21 juni 1978, vroeg Mr R. van der Molen, de raadsman van Vermaning, aan Gedeputeerde Staten van Drenthe de vergunning om een écaillage-test te mogen uitvoeren op de "Leemdijsbijn" en op de "Blauwmeerbijn".

Bij schrijven van 29 juni 1978, deelde het College van Gedeputeerde Staten mee, geen bezwaar tegen deze afsplinteringstest te hebben. Ze stelden het wel op prijs, dat de van de bijlen verwijderde schilfers bij de artefacten bewaard zouden blijven en daaraan niet zouden worden vastgelijmd.

IX. DE "LEEMDIJSBIJN" VOOR HET LAATST IN DE RECHTZAAL.

Op 30 november, 1- en 7 december 1978 kwam de "Zaak Vermaning" ter behandeling voor het Hof in Leeuwarden. Wat zich hier afspeelde, zal zeer uitvoerig aan de orde komen in het in bewerking zijnde boek over Tjerk Vermaning. We zullen ons ook nu weer uitsluitend beperken tot de "bewogen geschiedenis van de Leemdijsbijn".

Nadat de getuige-deskundige A. van der Lee aan de hand van zeer instructieve dia's, gewezen had op de plaats die de artefacten van Vermaning innamen in het totaal van de Nederlandse vondsten uit het Oud- en Middenpalaeolithicum, was het de heer P. Beersma, die de tegenstrijdigheden in de uitspraken over glans, kras- en slijpsporen op de "Leemdijsbijn" aan de orde stelde.

De President van het Hof, Mr Beversluis, die zich op een onnavolgbaar knappe wijze op deze moeilijke materie had ingewerkt, en die de getuige à décharge P. Beersma bij de beëdiging al de "getuige van het gezond verstand" noemde had kort te voren al een resumé van nagenoeg het hele "Rapport Beersma" gegeven. Uit dit "Rapport" hebben wij voorafgaandelijk al verschillende fragmenten letterlijk aangehaald, telkens als daar iets over de "Leemdijsbijn" in vermeld werd.

De heer P. Beersma is noch archaeoloog, noch zelfs amateur-archaeoloog. Hij is beroepshalve gespecialiseerd in het analyseren van rapporten en verslagen. Zijn kritische studie over de rapporten van de deskundigen van het Openbaar Ministerie en hun uitspraken voor de Rechtbank, is vernietigend. Hij stelde een alfabetische trefwoordenlijst op van alles wat in de vele rapporten en rechtbankverslagen aan de orde kwam. Via deze, door de verdediging "leugendetector" genoemde mappen, kon hij zelfs de meest "ingeklede" tegenspraken "blootleggen". Ieder die de moeite genomen had om de betreffende rapporten ook kritisch door te lezen- en dat behoort een rechtbank toch te doen- zou

tot de zelfde bevindingen gekomen zijn als de heer Beersma. De hele kwestie Vermaning had namelijk bitter weinig te maken met archaeologie, maar meer met demagogie.

Tijdens de ondervraging van dr. Groeneveld, bleek ook hier weer hoe ondeskundig en onvolledig het onderzoek van het Gerechtelijk Laboratorium is geweest. Vooral ook wat betreft de "Leemdijkbijsl".

Na toegegeven te hebben dat de "Leemdijkbijsl" wél met petroleumaether afgewassen was (Voor de rechtbank in Assen verklaarde deze getuige van het Openbaar Ministerie: "Er is niet geprobeerd deze bijsl te ontglanzen") en na toegegeven te hebben dat er toen nog glans overbleef (Rapport van 22 aug. 1975) antwoordde Groeneveld op een vraag van de President: "Ontbraken de oudheidskenmerken op de "Leemdijkbijsl", na een warrig verhaal: "Ja, de oudheidskenmerken ontbraken allemaal". Glanspatina blijkt nu ineens geen oudheidskenmerk te zijn.

Daarna gaat Mr. Beversluis in op de slijpproeven van het Gerechtelijk Laboratorium. Nadat dr. Groeneveld verteld had dat men slijpproeven op gele vuursteen verricht had en dat men de zelfde effecten verkreeg als op de "Leemdijkbijsl", vroeg de President: " U zegt dat U hetzelfde effect kreeg?"
dr. Groeneveld:

"De rode kleur kregen wij wel, maar wij zijn er niet achter gekomen of wij wel het goede slijpmateriaal hebben gebruikt. Wij konden het niet namaken. Er bleef verschil tussen de krassen van de stenen van Vermaning en van de door ons geslepen stenen."

De President: "Wat was een typisch verschil tussen de betreffende steen van Vermaning en Uw resultaat?"

dr. Groeneveld:

"Het was een gedeeltelijk verschil. Op de "Leemdijkbijsl" zaten ook krassen op de vlakken, terwijl het niet nodig was om daar te slijpen. Maar ik heb het niet interessant gevonden om dat uit te zoeken. (Zacht "geloei" in de zaal) "Het is onverklaarbaar dit verschil inkrassen"

Maar wat zegt het Gerechtelijk Laboratorium in het tussen-rapport van 22 aug. 1975:

"De met I.A. gemerkte vuistbijsl "Leemdijk" vertoont, voornamelijk op de ribben, duidelijke sporen van een mechanische bewerking (slijpsporen) In de diepere gedeelten en de VLAKE GEDEELTEN worden daarentegen géén krassen waargenomen." (pag. 1)

De getuigen van het Ministerie van Justitie, spreken elkaar en zichzelf helemaal niet tegen zou de Procureur Generaal van het Hof in zijn requisitoir zeggen, maar ze vullen elkaar aan. Juist.... en dat allemaal onder ede.....

Mr. van der Molen had ook nog enkele vragen aan dr. Groeneveld in verband met de "Leemdijkbijsl":

Mr. v. d. Molen: "Is de heer Stapert ook bij U geweest ?

Dr. Groeneveld: "Ja ".

Mr. v. d. Molen: "Zijn de heren Vermaning en Doornbos ook op uw laboratorium uitgenodigd?

Dr. Groeneveld: "Nee ".

Mr. van der Molen: "Bij de "Leemdijkbijsl" vermeldt U rode streepjes met V-vormige richtingen, die volgens U door mechanisch slijpen zouden zijn ontstaan. Kunt U dat verklaren ?"

Dr. Groeneveld: "Er is niets aan om dat te bereiken. Je houdt de steen eenvoudig in twee standen tegen de slijpsteen."

Op de zitting van 2 febr. 1977 verklaarde de zelfde dr. Groeneveld echter: "Ik heb geen verklaring voor de aanwezigheid van die V-vormige krasjes" (Verslag Rechtzitting 2 febr. 1977, blz. 24).

Tijdens de dia-vertoning van dr. Groeneveld merkte getuige-deskundige Wouters op, dat er ook rode verkleuringen voorkomen op plaatsen waar niet geslepen is; dat er zelfs rode plekjes zijn die met een slijpsteen niet bereikbaar zijn tenzij met bijvoorbeeld een tandartseninstallatie. Groeneveld repliceerde hierop: "dan zal Vermaning die wel gebruikt hebben". Nu neemt niemand een dergelijk antwoord au sérieux en het zal als zodanig ook wel niet bedoeld zijn geweest, maar het is toch wel een onzinnige zaak om maar steeds over slijpen met elektrische slijpschijven te spreken terwijl Vermaning nooit een elektrische slijpschijf heeft gehad, ja zelfs nooit elektrische stroom op zijn toenmalig schip heeft gekend. De simpele verklaring dat slijpsporen ook op vuursteen kunnen ontstaan als een artefact in de permafrostbewegingen terecht komt en over bevroren grond schuift, heeft men helemaal niet in overweging genomen. Zelf nam ik vele proeven met bevroren en ontdooiende lagen in een diepvriesinstallatie. Men krijgt dan exact dezelfde sporen als op de artefacten van bijv. Hoogersmilde. Alleen zal men een half mens leven nodig hebben om 1200 stenen op deze wijze te vervalsen. De natuur heeft echter tijd genoeg en de stenen van Vermaning hebben na het vervaardigen tot werktuig, altijd nog wel 60.000 jaren in het keizand van Drenthe gelegen. Dit keizand draagt de overduidelijke sporen van permafrostverschijnselen, zoals elke geoloog weet.

Dat men deze fijne slijpspoortjes wel ziet op door de mens geslagen werktuigen en niet op de natuurlijke stenen (dit laatste is niet altijd waar; in Hoogersmilde zijn wel een tiental natuurlijke stenen uit de opgraving gekomen met slijpspoortjes) is begrijpelijk als men bedenkt dat deze natuurlijke stenen al honderdduizenden jaren eerder hun uiteindelijke vorm kregen en al volkomen door oplossingsverschijnselen, rolling en transport zijn gladgeslepen. Op proeven met glas in een slijprichtingbleek na een slijping van enige dagen het glas zodanig geslepen dat verse krasjes niet meer waargenomen werden, tenzij er met een zware vuursteen en met veel druk een bredere grovere kras in werd gedrukt.

Wouters merkte tijdens deze dia voorstelling ook nog op dat het hem niet gelukt was met een elektrische slijpsteen echte krassen te maken, maar veeleer een ruwmakend effect dat iets op schuurpapier geleeke.

Groeneveld antwoordde hierop:

"Ik ben niet te vreden over onze slijpproeven. Ben het eens met de heer Wouters dat je bij slijpen een meer rul oppervlak krijgt. Ik zeg niet dat de betreffende stenen van Vermaning net zo geslepen zijn als wij hebben gedaan. Maar het interesseert mij eigenlijk niet, hoe ze precies geslepen zijn"

Toch verklaart het Gerechtelijk Laboratorium in het Rapport van 18 maart 1976 op blz. 10, dat de "Leendijkbijl" (en nog vele andere stenen van Vermaning) gezien de krassporen/slijpsporen als kunstmatig en recent-bewerkt en derhalve als onecht worden beschouwd. Op wetenschappelijke gronden kan logischerwijze geen andere konklusie worden getrokken."

Het interesseert dr. Groeneveld niet hoe de stenen geslepen zijn. Maar als ze nu eens op een natuurlijke wijze geslepen zijn? De natuur is namelijk de grootste mechanische slijper die maar denkbaar is. Die slijpt zelfs grote rotsen tot grind, zand en klei. Bij een draaiende slijpschijf-waarmee, volgens Stapert en Groeneveld de heer Vermaning zijn vervalsingen vervaardigde-krijgen de afzonderlijke korund of amarylkorrels geen kans om echte krasjes te maken. Zodra een korrel hiermee begint, is hij in de roterende beweging weer weg van het vuurstenen artefact en komen -telkens fracties van een seconde-weer nieuwe korrels, die de eerder gemaakte aanzetten van krasjes weer wegslaan.

Krassen zoals Stapert, Groeneveld en Bosinski die als "Vervalsings-

bewijs" op de artefacten van Vermaning zien, kunnen alleen maar ontstaan bij niet roterende bewegingen zoals die bijvoorbeeld door mij werden aangetoond op proefstukken die over bevroren grond waren geschoven of op artefacten uit het Neolithicum die door de praehistorische mens in lange halen over een polijststeen waren gehaald. Ik had dit alles al tijdens de Rechtzitting in Assen verklaard. Ik had de bewijsstukken bij me. Niemand nam de moeite ze te bekijken of stelde zelfs maar voor om deze proeven zelf te herhalen. Bewijzen van echtheid van de artefacten van Tjerk Vermaning waren niet welkom.....

De ondervraging van Groeneveld eindigde aldus:

De President:

"Ik heb een indruk gekregen omtrent de betekenis van Uw onderzoek. Blijft U bij de inhoud van Uw Rapport ten aanzien van konklusies en ten aanzien van feiten?"

Dr Groeneveld:

"Je wordt ouder. Maar ik kom niet terug op de inhoud van het Rapport".

X. DE "LEEMDIJKBIJL" HEEFT WEL DEGELIJK PATINA'S EN IS DAAROM NOG VEEL ZEKERDER ECHT EN ONVERVALST.

Wij hebben reeds aangetoond dat Oud- en Middenpalaeolithen volkomen vers, ongerold en ongepatineerd kunnen zijn. Wij verwezen naar bekende vondsten uit het buitenland. Maar ook uit ons eigen land zijn dergelijke artefacten bekend. Bij de Midden-Acheuléenvondsten uit Rhenen I, II en Lunteren, komen zowel afgesleten als verse, gepatineerde als ongepatineerde, en glanzende als doffe artefacten voor. Toch zijn al deze wektuigen ouder dan 180.000 jaar, omdat ze uit door het Saale-ijs geplooid lagen komen, die een postquem hebben in deze plooiing zelf en een bedekkende laag keileem en/of fluvio-glaciaal zand met grinden uit het Laat-Saalien.

Ook de "Leemdijsbijl" behoeft dus géén glans en/of kleurpatina te hebben om echt oud te zijn.

Als drs Stapert zijn aanvankelijk door het gerecht gesanctioneerde "banvloek" uitspreekt over de "Leemdijsbijl" in termen als:

"Het AFDOENDE bewijs van vervalsing van de "Leemdijsbijl", is de totale afwezigheid van enige oppervlakteverandering als patina's etc."

dan is dit het sluitstuk op een dogmatische, onwetenschappelijke en ongefundeerde theorie zoals alleen zeer onervaren beginnende studenten in de archaeologie die kunnen etaleren.

Dogma-Banvloek-Brandstapel horen bij elkaar. Wie de brandstapel toegewezen krijgt zal de toekomst leren. Mijn zekerheid is deze dat het Tjerk Vermaning niet zal zijn.

Maar is het wel wáár dat de "Leemdijsbijl" totaal geen patina's kent? Is ze wel :helenaal vers, volkomen dof, zo dof als suiker, als fondant, ganz frisch enz. enz. zoals de heren getuigen-deskundigen van het Openbaar Ministerie het in alle toonaarden hebben uitgezongen?

Uit mijn proeven op de artefacten van Eemster en Hijken, alle door drs Stapert vals verklaard (Eemster was op het B.A.I bestudeerd...; later bleek ze er nooit geweest en nog later bleek drs Stapert ze zelfs nooit gezien te hebben) had ik al geleerd dat al deze uitspraken er volkomen naast zaten. Toen ik op 9 maart 1978 op het gerechtshof in Leeuwarden eindelijk de "Leemdijsbijl" onder mijn binoculaire microscoop kon bestuderen, kreeg ik ook hier de vaste overtuiging dat deze prachtige vuistbijl van het "Linande-ty-

pe,wel degelijk glanspatina en zeer waarschijnlijk ook nog kleurpatina zou hebben.

Ondanks het zogenaamde volkomen DOF-worden na behandelingen met vier chemische middelen,water en zeep (drs Stapert),petroleum-aether (Gerechteleijk Laboratorium),en nogmaals water en zeep (Prof.Bosinski),glansde de "Leemdijkbiel" in Leeuwarden als een opgepoetste "Golden delicious".

Merkwaardig,dat de "Leemdijkbiel" na het dofmakingsproces van drs D.Stapert,alsmaar weer opnieuw dofgemaakt moest worden.Zou de "geest" van Tjerk Vermaning steeds maar weer in Rijswijk en Keulen die, "een natuurlijke glans suggererende uniforme vettige glans"op de "Leemdijkbiel" hebben gesmeerd ?Dat was dan wel een domme geest, want op 10 maart 1975 had Stapert al in zijn "Rapport" geschreven,dat deze glans er wel bijzonder gemakkelijk af te wassen was.Dat hij daar dan wel eerst met vier chemische middelen op af getrokken was en daarna pas met water en zeep,onthulde deze doctorandus pas voor het "Hof" in Leeuwarden op 1 december 1978.

Na de expertise op 9 maart 1978 durfde ik met een gerust hart de "afsplinteringstest" te verrichten;zelfs in een volle rechtzaal en onder het oog van de heren rechters en de "zeer deskundige" getuigen van het Openbaar Ministerie.Ik had honderd procent zekerheid dat mijn spectaculaire proef zou aantonen,dat de "Leemdijkbiel" echte patina had en daarom nog zekerder echt en authentiek zou zijn,zoals trouwens alle andere artefacten die Tjerk Vermaning ooit in zijn leven gevonden of opgegraven had.

Na mijn betoog met dia's,in de namiddag van 30 november 1978,--uit dit betoog is copie voor meer dan 10 van deze artikelen te halen--vroeg Mr. Beversluis mij een scherp van de "Leemdijkbiel" af te slaan. Zowel de Procureur Mr Addens als drs Stapert wilden echter eerst nogmaals een wasbeurt met zeep en water invoegen.De bode L.van Duyn bracht een emmer heet water,zeep en een borstel.Na eerst aan drs Stapert gevraagd te hebben of de zeep wel goed genoeg was,kreeg de "Leemdijkbiel" nisschien wel zijn honderdste wasbeurt.Na het afspoelen werd de biel afgedroogd met een hagelwitte zakdoek,die een der rechters me bereidwillig aanbood.Een dergelijk vreemd schouwspel zal in de deftige rechtszaal wel nooit voorgekomen zijn.

Met een praehistorische slagsteen of percuteur die ik eens cadeau had gekregen van de heer S.Hutschemakers uit Banholt,werd met een korte slag een scherp van de biel afgeslagen.Ik was zo emotioneel bij deze handeling betrokken dat de tranen me in de ogen schoten.Het resultaat was exact wat ik verwacht had.Er was een significant verschil tussen het versverkregen oppervlak en het oude oppervlak. Dit verschil was zo duidelijk dat zowel de persmensen als de overige belangstellenden in de Rechtszaal het op hun plaatsen nog konden constateren.Het verse vlak was volkomen dof en iets anders van kleur .Het stak scherp af tegen de van glanspatina voorziene rest van de "Leemdijkbiel".Op verzoek van de President van het Hof moesten de getuigen-deskundigen à charge hun mening over de resultaten van de proef geven.

Het lijkt ons verstandiger om nu de pers het woord te geven:

TROUW:

"President Beversluis wilde het oordeel weten van dr E.R.Groeneveld van het Gerechteleijk Laboratorium,die de valsheid van Vermanings stenen had bevestigd.Groeneveld,die eerst nauwelijks bereid was om zelfs maar naar de vuistbiel te kijken,stonde met de mond vol tanden!Ik weet het niet, het komt mij als een goocheltruc voor" ,hakkelde hij.De Duitse archaeoloog dr G.Bosinski erkende dat de kleur duidelijk anders was.drs D.

Stapert van het B.A.I., de man die Vermaning in eerste instantie beschuldigd heeft, gaf zich echter niet zo snel gewonnen. "Het kan best zijn, dat die dofde kleur na een paar jaar weer bijtrekt", vond hij. Als een schilfer van een steen wordt afgeslagen, komt daar stof bij los en doen zich brekingsverschijnselen voor".

De GELDERLANDER:

"Het resultaat beantwoordde aan Wouters' verwachtingen: "Volkomen dof" riep hij de procureur-generaal van het Hof toe, terwijl hij hem de vers afgeslagen scherf toonde. Deskundigen in de rechtszaal als dr. E. Groeneveld van het Gerechtelijk Laboratorium in Rijswijk en de Duitse archaeoloog prof. G. Bosinski moesten hem gelijk geven: de scherf was dof, in tegenstelling tot het glimmend oppervlak van de rest van de bijl".

ALGEMEEN DAGBLAD:

"De gekliefde bijl liet Wouters triomfantelijk rondgaan: Dit was een authentiek exemplaar, liet hij weten. De binnenkant van de steen vertoonde niet het glanslaagje dat de buitenkant door eeuwenlang liggen had verkregen. Ook de tegenstanders bekeken de scherven: "Ik zie inderdaad een lichte verkleuring", aarzelde Bosinski. "Het lijkt wel een goocheltruc, de binnenkant is inderdaad dof" zei Groeneveld eveneens na enig aarzelen. Alleen de geoloog Stapert wilde er meteen wat commentaar bij geven: "Dat dofde, dat zegt niets en die lichte verkleuring ook niet". Wouters greep vertwijfeld naar zijn hoofd en leek enkele minuten volkomen onmachtig iets te zeggen. Een paar slokjes water later zei hij hoofdschuddend: "Hoe is dit mogelijk".

DE TELEGRAAF:

Ad Wouters stelde dat als een artefact vals en dus vers is en geen patina heeft, binnen en buitenkant hetzelfde moeten zijn. Van de provincie Drenthe had hij toestemming gekregen een stukje van de "Leemdijsbijl" en de "Blauwmeerbijl" af te slaan om te bewijzen, dat deze wel degelijk glans hebben. En deskundigen als Stapert, Bosinski en Groeneveld constateerden gisteren, dat na de klap op de "Leemdijsbijl" het binnenste van de steen doffer was dan de buitenkant."

NIEUWSBLAD VAN HET NOORDEN:

"Cetuiige-deskundige van de procureur-generaal, dr. E. R. Groeneveld, mocht als eerste reageren op de demonstratie van de heer Wouters. "Het komt me als een goocheltruc voor. Ik moet het eerst nauwkeuriger bekijken". Na enige aarzeling nam hij verschil in kleur waar. Prof. dr. G. Bosinski uit Keulen zei een duidelijk onderscheid te zien. (Tjerk Vermaning "Dat kan ook niet anders"). drs Stapert, de opsteller van het Rapport waarop de vervolging van Vermaning gebaseerd was, gevraagd door president mr. J. G. Beversluis naar zijn reactie: "Er is een gering verschil in kleur en glans te zien. Dat kan het gevolg zijn van stofresten die na het afsplinteren overblijven". Volgens Stapert zou herhaald wassen die zeer fijne stofresten op den duur doen verdwijnen. De heer Wouters: "Was de steen maar tien jaar lang, dan nog is het verschil te zien."

Op wat nuances na blijken de persmensen eenstemmig het gebeurde gepubliceerd te hebben. Ze hebben ook bliksems goed begrepen wat ik wilde aantonen. Het betoog van Stapert, dat alweer nergens op slaat, en voor de zoveelste maal aantoonde dat hij zijn oorspronkelijk vak geologie, ook niet beheerst, behoeft nog enige toelichting.

Hij verklaarde namelijk de dofheid op het verse afsplinteringsvlak aldus:

"Als gevolg van de slag hebben zich minuscule stofdeeltjes, afkomstig van de breuk, vastgezet op het nieuw ontstane breukvlak. Een en ander vindt zijn reden in het feit, dat de vuursteen een MICROCRISTALLIJNE STRUCTUUR bezit. De stofdeeltjes zijn alleen met de electonenmicroscop aan te tonen."

„De stofdeeltjes veroorzaken een vermindering van de lichtreflectie, waardoor het lijkt of het vlak dof en lichter van kleur is. Na enige jaren zal het nieuwe vlak weer gelijk worden aan de overige vlakken" (Stenografisch verslag van de Rechtszitting).

Het is mij niet bekend of drs Stapert zijn "stoftheorie" ook empirisch heeft gescheckt. Zelf heb ik enige tijd studie gemaakt van "archaeologisch leengoed". Dit zijn artefacten uit een oudere phase die in een jongere, meer recente periode van de steentijd weer opnieuw werden nabewerkt. Deze latere bijwerking is vrijwel altijd nog te zien. Uit eigen land zijn mij dergelijke "renovaties" bekend uit enige vindplaatsen in Midden- en Zuid-Limburg. Nu, na meer dan 4000 jaren, is het nabewerkte oppervlak nog zeer duidelijk te onderscheiden. Er is zelfs soms een écaillagement nodig om de nabewerking te kunnen onderscheiden van recente beschadigingen.

De heer Stapert stelt ons geduld wel heel erg op de proef met zijn "na enige jaren is er geen verschil meer te zien".

Het was allemaal weer "Zonder meer duidelijk", zoals drs Stapert pleegt te zeggen.

Overigens meenden wij begrepen te hebben, dat de vervalsing van de "Leemdijk-bijl" nog geen tien jaar geleden plaats vond en dat de heren Stapert, Groeveld en Bosinski dit artefact na de vele wasbeurten al volkomen dof, vers en ganz frisch hadden genoemd. De nieuwe afsplinteringsplek is nu voorlopig dus dof en verser dan vers. Allemaal vanwege dat stof dat alleen maar met de electronenmicroscop zichtbaar te maken is.

OPMERKING:

Het is misschien toch nuttig om de petrologische uitleg die de geoloog Stapert aan het fenomeen "silex-splijting" geeft, wat nader toe te lichten, want met geleerde woorden als microkristallijn en electronenmicroscop, kun je ook als doctorandus zeer wel de grootst mogelijke onzin vertellen, zelfs voor het gerecht.

Op de eerste plaats kan men niet stellen dat er stof ontstaat omdat silex een microkristallijne structuur bezit. De structuur van silex is veeleer kryptokristallijn en benadert amorfe kiezel. Partieel kunnen wel zeer zeldzaam microkristallijne plekjes voorkomen in een overigens kryptokristallijn milieu. Dit is afhankelijk van de silex-variëteit en hangt tennauwste samen met de diagenese.

drs Stapert zou dus eerst een vergroting van het door mij geslagen verse oppervlak van de "Leemdijkbijl" moeten maken met de electronenmicroscop om te kunnen zeggen of hier inderdaad microkristallijne plekjes aanwezig zijn.

Maar als dit al waar zou zijn, dan nog slaat zijn theorie nergens op. Vuursteen bestaat namelijk uit het zeer inerte siliciumdioxide (SiO_2), dat zoals elke geoloog weet, een inactief mineraal is en derhalve géén cohesie kan hebben in losse (stof) vorm. Bij percussie ontstaan er grotere en kleinere splinters (juist als bij glas), die zich echter niet aan het oppervlak van de silex hechten, teroorzake van dit afwezig-zijn van cohesie. Ze zijn zo weg te blazen. Het is dus onzin om te beweren dat er een aantal jaren nodig zouden zijn om dit "zogenaamde" stof te doen verdwijnen.

Ik heb intussen, onmiddellijk na mijn thuiskomst uit Leeuwarden, een nieuw écaillagement verricht op een artefact uit de eveneens door drs Stapert valsverklaarde collectie "Eemster" van Vermaning.

Het resultaat was identiek aan de verschijnselen van de afsplinteringen op de "Leemdijkbijl" en de "Hoogersmildebijl": Dof en anders van kleur. Onder de binoculaire microscop was van de glansverminderende stoflaag van drs D. Stapert niets te bekennen. Onder deze microscop was het verschil tussen oud en vers oppervlak nog veel duidelijker te zien. Ik heb toen op een van de bekendste laboratoria van ons land

de doffe breukvlakken laten fotograferen onder de electronenmicroscop (afslagje met Au-coating) en wel:
80 x 45° --- 160 x 45° --- 640 x 45° --- en 2500 x 45°, maar van de stofaan-
slag van drs Stapert was niets te vinden. De foto's zijn gereproduceerd
op de Bijlagen V en VI.

Zeer recentelijk (23-III-1979) werden op een ander laboratorium nog
enkele foto's genomen, om ook het verschil tussen het volkomen vers
oppervlak van het écaillage en het aangrenzende oppervlak met glans-
patina aan te tonen. De foto's werden zo genomen dat de scheiding van
de beide vlakken op het midden van de foto kwam te liggen. De splij-
tingshoek was stomp genoeg om een redelijke scherptediepte te rea-
liseren. (Zie BIJLAGE VII.)

Deze foto's (200 x en 1500 x; coating: Au) tonen niet alleen aan dat
er absoluut geen reflectie-veroorzakende stofdeeltjes voorkwamen,
maar ze tonen ook duidelijk aan wat het effect van glanspatina ei-
genlijk is op een vuursteenoppervlak. Waarom hebben de aanklagers van
Vermaning ook niet enkele écailllements verricht en de werkelijke fei-
ten bekeken inplaats van met een zeepsopkwast rond te lopen. Ze had-
den een heel wat betere research-mogelijkheid dan wij.

Nu kan ik me voorstellen, dat de getuigen-deskundigen van het Openbaar Mi-
nisterie danig in verwarring raakten, toen ik met één klap op de "Leemdijk-
bijl" hun hele theorie, waarop de aanklacht van Tjerk Vermaning gebaseerd
was, aan diggelen sloeg. Maar rechtvaardigt dit kreten in de ruimte, zoals
drs Stapert deze onder ede voor het Hof in Leeuwarden ten beste gaf?

Na het écaillage op de "Leemdijkbijl" (30 nov. 1978), bleek hierop een dui-
delijke kleur- en glanspatina aanwezig te zijn. Dit impliceerde volgens een
uitspraak van Prof. Bosinski, gedaan op de rechtzitting in Assen, dat er een
verschil in ouderdom was tussen het verse oppervlak van de afsplintering
en de rest van het artefact.

(Verslag Rechtzitting d.d. 6 juni 1977, pag 27, regel 30 c.v.).

De "Leemdijkbijl" is dus een authentiek, praehistorisch werktuig. Er was
duidelijk, ik herhaal dit nogmaals, een groot verschil in kleur en glans
Alle "deskundigen" gaven dit, zij het ongaarne, ook toe.

Ik heb mij daarna tot de President van het Hof gericht met de vraag: "Moet
ik nu de oudste bijl uit Nederland, de "Blauwmeerbijl" ook nog beschadigen?"
Zijn antwoord was: „Mijnheer Wouters, ik heb het gezien; het behoeft niet meer".
Dit was voor mij een geweldige opluchting. Ik weet dat de gehele collectie
Vermaning ECHT en ONVERVALST is, en ik heb een van de pronkstukken uit de
provincie Drenthe hiermee voor beschadiging behoed.
De door ons aangevraagde "écailllements" betroffen twee van de vijf in de
aanklacht genoemde stukken. Ze behoren echt tot de rechtzaak.

Wat op de tweede zittingsdag, 1 december 1978 in de namiddag gebeurde tij-
dens de Zitting van het Hof, valt volledig buiten mijn verantwoordelijk-
heid. DIT STEL IK HIER UITDRUKKELIJK VAST

De feiten waren als volgt:

1. Terugkomend op de "Leemdijkbijl", beweerde Prof. Bosinski, dat hij
geen ervaring had met gele vuursteen zoals die van de "Leemdijk-
bijl". Die zou in zijn gebied niet voorkomen. Hij wilde daarom een
grijs-zwarte vuistbijl uit Hoogersmilde opofferen (Nr. 1965-X-48)
Het is een van de mooiste stukken uit Hoogersmilde... die al in
vele schoolboeken is afgebeeld.

Opm: Prof. Bosinski probeerde in een warrig verhaal uit te leggen
dat de "Hoogersmilde-bijl" leek op Obourg-vuursteen, waarmee hij
veel ervaring had.

Nu ken ik Obourg-vuursteen bijzonder goed uit eigen opgravingen uit Mons, Bois de Macaire, St Symphorien etc.. Deze vuursteen is zeer goed te bewerken, is weinig verontreinigd en patineert bijzonder moeilijk. Mogelijk heeft Prof. Bosinski gedacht dat de silex van de "Hoogersmildebijl" soortgelijke eigenschappen zou hebben, en ook vrijwel ongepatineerd zou zijn. In dat geval zou mijn écaillagelement maar weinig verschil in glans en kleur geven. Uit autopsie had ik echter al op 9 maart 1978 tijdens onze expertisese in Leeuwarden kunnen constateren dat deze "Hoogersmildebijl" niets met Obourg-vuursteen te maken had en juist een vrij duidelijke glanspatina vertoonde.

2. De President van het Hof en ook ikzelf betoogden dat hiervoor van de provincie Drenthe geen vergunning was afgegeven.
3. De heer O.H. Harsema, conservator van het Drentse museum, vroeg tijdens een korte schorsing van de zitting, telefonisch toestemming voor dit door Bosinski gewenste écaillagelement en verkreeg deze.
Opm. Waaronder had de hooggeleerde Bosinski geen afsplinteringstest gedaan, toen hij enige maanden al deze artefacten in Keulen had?
Ook zijn enige proef was de zeepsopkwast geweest. Wel zélf uitgedacht.... dat wel.
4. Tijdens deze korte pauze verzocht drs Harsema mij, dit écaillagelement uit te voeren. Bosinski de aanvrager wilde dit niet doen. Ik stelde toen voor, dat de heer Harsema dit zelf maar moest doen of een van de andere getuigen à charge. Hierop ging drs Harsema niet in en uiteindelijk wees de President van het Hof mij ten tweede male aan..
5. Toen Prof. Bosinski, na de hervatting van de zitting de "Hoogersmildebijl" kreeg aangereikt, moet hij gezien hebben, dat het artefact niet voldeed aan wat hij verwacht had. Hij legde de bijl weer op de tafel, nam een ander artefact en zei: "We kunnen de proef ook wel op deze afslag doen". De President Mr Beversluis weigerde dit resoluut. Hij voelde er blijkbaar niets voor om nogmaals de zitting te schorsen en opnieuw toestemming aan Gedeputeerde Staten van Drenthe te vragen. Dit hele gesprek speelde zich af tussen Prof. Bosinski, Mr Beversluis en mij. In de zaal is deze absurde vertoning van Bosinski waarschijnlijk niet opgemerkt.
6. Toen Prof. Bosinski de "Hoogersmildebijl" in handen had, vroeg de President: "Ziet U glans op de bijl?"
Bosinski: "Ik kan dat niet zeggen wegens het slechte licht in de zaal".
Toen gebeurde het ongelooflijke. Bosinski ging naar zijn plaats terug, nam zijn Rapport van 9 mei 1977 en keek wat hij indertijd over deze bijl in Keulen geschreven had. Pas daarna zei hij: "De bijl is volkomen dof".
7. Daarna kwam het zelfde ceremonieel van wassen en afdrogen als daags tevoren. drs Stapert had blijkbaar weinig vertrouwen in de kwaliteit van de zeep en drong aan om nog meer zeep te gebruiken. Ik toonde hem de emmer waar het schuim tot halfweg de emmer reikte. Na deze Stapert-Bosinski-proef zou de bijl toch wel volkomen vers, volkomen dof en ganz frisch moeten zijn.

"TROUW" van 2 dec. 1978:

"Wouters ging opnieuw aan de slag met water en zeep. Wouters die van te voren al gezegd had overtuigd te zijn dat ook deze bijl wel degelijk glanspatina bevatte, sloeg voor de tweede maal toe. Vermaning: „De rillingen gaan me over de rug dat dit geweldige stuk kapot geslagen wordt". Opnieuw toonde Wouters triomfantelijk de steen. Hij zei: "Er zit niet alleen glans- maar zelfs kleurpatina op." Voor het eerst reageerde ook de overvolle tribune met een denderend aplaus!"

BIFACE : 1965-X-48 uit Hoogersmilde,
naar een dia, genomen tijdens onze
expertise in Leeuwarden op 9-III-78.

VUISTBIJL:HOOGERSMILDE.

Deze vuistbijl had niets uitstaande met de aanklacht tegen Tjerk Vermaning, die slechts 5 niet verjaarde artefacten omvatte, waaronder wél de "Leemdijkbijl".

De getuige-deskundige van het Openbaar Ministerie Prof. Bosinski, wilde desondanks ook van deze vuistbijl een stuk afslaan, omdat hij meende dat deze bijl géén verschil zou laten zien tussen het "oude" oppervlak en de verse afsplintering. Eenieder zal echter in lengte van dagen kunnen verifiëren, dat dit verschil zeer significant is en ook zeer duidelijk zal blijven; vooropgesteld dat ook deze bijl niet verdwijnt, zoals er al 144 artefacten uit de collectie HIKEN van Vermaning spoorloos verdwenen en tevens vooropgesteld dat er niet op een andere wijze met dit artefact wordt gemanipuleerd.

DEZE BIJL HEEFT EEN DUIDELIJKE
GLANS-EN KLEURPATINA EN IS VOL-
KOMEN AUTHENTIEK.

Prof. Bosinski moet er zijn uitspraak van 6 juni 1977 ... maar eens op nalezen:

"WANNEER VAN EEN STEEN EEN STUKJE WORDT AFGESLAGEN, EN WANNEER DIE PLAATS DOFFER BLIJFT DAN DE OMGEVING DIE GLANST, DAN IS HET ALS DE GLANS WERKELIJK BLIJFT, EEN VERSCHIL IN OUDERDOM."
(Proces-verbaal N°. I-1038-75 van de Rechtbank van Assen, d.d. 6 juni 1977, blz. 27, regel 30 e.v.).

→ "Bosinski moest toegeven dat het effect van de vorige dag was herhaald. Hij haalde echter tevens het argument van Stapert weer van stal, dat de "wond" op de vuistbijl wellicht over een paar jaar gewoon zou bijkleuren"

Meerdere kranten, w.o. "De Telegraaf" en het "Nieuwsblad van het Zuiden" vermeldde de reactie van Prof. Waterbolk na de klap op de bijl: "Het was de mooiste die we hadden".....

Blijkbaar zagen de "deskundigen" van het Openbaar Ministerie dit keer minder goed het verschil tussen het verse en het oude oppervlak.

Maar..... eenieder zal nog in lengte van dagen aan deze bijl kunnen waarnemen hoe de waarheid in Leeuwarden werkelijk lag. Er was en is wel degelijk een groot verschil tussen het doffe verse oppervlak en de originele glanspatina, die niet afwasbaar is en alleen in de grond kan zijn ontstaan door oplossing en afzetting van silicium-dioxyde.

Al de deskundigen, die steeds maar weer schreven en beweerden dat ze microscopen nodig hadden voor hun waarnemingen, hadden geen enkele behoefte om mijn goedverlichte microscoop, die in de Rechtszaal stond, te gebruiken.

Men wilde de waarheid blijkbaar niet zien.

Ik meen hier na het voorafgaande,duidelijk te mogen vast stellen:

A.Dat niet de verdediging het écaillage op de "Hoogersmildebijl" aanvroeg of zelfs maar wenste.

B.Dat ik AANGEWEZEN werd dit écaillage te verrichten.

C.Dat dit een zinloze handeling was omdat:

- 1.De betreffende bijl niet een voorwerp uit de aanklacht was.
- 2.Het onoprecht en onwetenschappelijk was van Prof.dr G.Bosinski om eerst in zijn "Expertise-Rapport" van 9 mei 1977 en later tijdens de Zitting van de Rechtbank in Assen,te beweren dat de GELE "Hijken-schaaf" en de GELE "Leemdijkbijl" vervalsingen waren en dan--wel wat laat--tijdens het Hoger-Beroep in Leeuwarden onder ede te verklaren dat hij (plotseling ??) geen ervaring met gele vuursteen had en daarom graag een afsplinteringstest op de grijs-zwarte "Hoogersmildebijl" wenste.Als Bosinski werkelijk geen ervaring met gele vuursteen had,was een vermelding in zijn Rapport hiervan,voldoende geweest om hem te ontslaan een oordeel over de "Leemdijkbijl" en de "Schaaf van Hijken" te geven.
- 3.Het ONWAAR was,det Prof.Bosinski uit zijn gebied geen ervaring met gele vuursteen had.

OPMERKING:

In "BONNER JAHRBÜCHER" No 166,1966."Der paläol.Fundplatz Rheindahlen.Zieglerei Dreesen-Westwand" blz.324,beschrijft Bosinski verschillende "steencomposities" (Die waren helaas bij Vermaning een bewijs van vervalsing....).Daar blijkt dat "Knolle 2" uit gele vuursteen bestaat,en "Knolle 3" uit grijszwarte vuursteen.Hij voegt bij dit artikel ook een opgravingsplattegrond (Afb.9 "Lage der zusammenpassenden Artefakte.Masstab 1:100) waarop de afslagen van deze beide vuursteenknollen zijn ingetekend.

Wat blijkt nu:

Knolle 2,aus gelbem Feuerstein (zoals de "Leemdijkbijl")leverde 125 afslagen op.

Knolle 3 aus schwarzgrauem Feuerstein (zoals de "Hoogersmildebijl") leverde zegge en schrijven maar 8 afslagen op. Bosinski schrijft op blz.324 regel 12 zelfs dat juist de gele kleur ("auf grund ihrer charakterischen Färbung") het zo gemakkelijk maakte de "joints" samen te stellen.

En Prof.Bosinski voor het Gerechtshof in Leeuwarden maar géén ervaring hebben met gele vuursteen.Verder kommentaar zullen we maar achterwege laten.

Dit was dan de bewogen geschiedenis van een Drentse vuistbijl.

Meer dan 70.000 jaren geleden geslagen door een mens die tot een der Mid-denpalaeolithische Laat-Acheuléentradiities behoorde,geraakte ze door bioturbatie of anderszins,vrij spoedig onder de oppervlakte van het toenmalige praehistorische loopvlak,het nog in genese verkerende vrij lemige keizand.

Tijdens de koudste stadialen van de laatste ijstijd,het Weichselien,toen de keizanden verplood werden door permafrost-bewegingen als gelifluctie en kryoturbatie en waarin tevens een pakket dekzand de oude palaeosol overdekte,werden de meest uitstekende delen als de ribben,geslepen en bekrast in de beweging over en in de bevrozende en ontdooiende lagen,die zoals elke geoloog weet,zeer rijk zijn aan zware (=zeer harde) mineralen.

In de vele duizenden jaren die hier op volgden,werd het oppervlak (= de buitenkant) van de "Leemdijkbijl" onder invloed van perculerend en/of fluctuerend water zeer licht gedeformeerd door oplossing en afzetting

van silicium-dioxyde. De "Leemdijkbijsl" kreeg een dunne GLANSPATINA, die ook de fijne krasjes in zich opnam. De glanspatina is namelijk ook in de diepere krasjes te zien bij bestudering onder de binoculaire microscoop. Deze inerte glanspatina is niet te verwijderen, zeker niet door water en zeep. Ze vertoont een structureel ander beeld dan het zich hieronder bevindende echt nog "verse" oppervlak. (Zie de beide S.E.M.-foto's op bijlage VII)

Toen de diepploeg haar werk had gedaan en de aardappelrooier de stenen had verzameld, werd ook deze prachtige vuistbijsl een deel van de "bestrating" van de oude modderige Leemdijk. En hiermee begon ons verhaal.

Het was slechts een klein fragment uit een wetenschappelijk, justitieel, bestuurlijk en intermenselijk drama, dat begon met een rapportje van 7 bladzijden, inderhaast neergeschreven door een leerling-archaeoloog, die geen enkele ervaring had met het betreffende Oud- en Middenpalaeolithicum en die alles wat niet in zijn onvolwassen theorie paste tot pseudo-artefact, vervalsing of "te oud gedateerd" verklaarde. Dit rapportje, gesanctionneerd door een PROFESSORALE signering, bleek het "verblindend dogma" vol onbewezen aantijgingen, waarin als in een val achtereenvolgens de pseudowetenschap, justitie, bestuurlijke colleges en redacteurs van "vakbladen" als "Westerheem" ten onder gingen.

Op 21 december 1978 verzond ik een schrijven aan de Gedeputeerde Staten van Drenthe, waarvan ik het laatste stukje citeer:

"Ik heb veel tijd en veel geld in mijn "ongesubsidieerd" onderzoek gestoken om, tegen een onbegrijpelijke tegenwerking in, aan te tonen dat de wetenschappelijke collecties van Tjerk Vermaning géén vervalsingen waren. Dit Drentse cultuurbezit moet terug in de Musea. Ik heb echter in de eerste plaats aan willen tonen dat een groot Drentenaar om rehabilitatie vraagt.

Bewaar daarom de levensgrote bewijsstukken: "De Leemdijkbijsl" en de "Bijsl uit Hoogersmilde", zodanig, dat NIEMAND meer de kans zal krijgen deze bewijzen te elimineren.

Als men dit doet, zal blijken dat het doffe oppervlak, dat te zien is op de afsplinteringsplekken, nooit de zelfde glans meer zal krijgen als het echt oude oppervlak van de beide bifaces. Deze glans is echte glanspatina en geen afwasbare glans zoals de "deskundigen" steeds weer beweerden. De uitspraak van drs Stapert dat dit doffe afsplinteringsoppervlak weer zal bijkleuren en gaan glanzen, zal een even doffe onwaarheid blijken, als zijn gehele beschuldigingsrapport. Zelf zal ik het wel niet meer meenaken..... maar één's zullen de beschadigde "LEEMDIJKBISL" en de restanten van de "HOOGERSMILDEBIJL" in het DRENTS-MUSEUM, de altijddurende aanklacht zijn van wat zich "Wetenschappers" noemenden, een groot Drentenaar hebben aangedaan".

Terwijl ik dit artikel beëindig, ligt de "Leemdijkbijsl" nog steeds op het Gerechtshof in Leeuwarden. Het is nu 25 maart 1979.

Naar aanleiding van een op 10 januari 1979 gedaan verzoek, kreeg ik van Gedeputeerde Staten van Drenthe op 2 maart het volgende schrijven:

"Het ontmoet bij ons géén bezwaar dat U overeenkomstig het in Uw brief van 10 januari 1979 vervatte verzoek enkele kleurendia's en kleuren zwart-wit foto's maakt van de zgn. Leemdijkbijsl en Hoogersmildebijl, waarop met onze toestemming tijdens de gerechtelijke procedure een écaïlement is uitgevoerd, zulks onder voorbehoud dat U ons afdrucken toezendt van het fotografische materiaal"

Met erg veel genoegen zal ik aan deze wens voldoen.....

De feiten in dit artikel beschreven lijken haast ongelooflijk. Toch vernoemen ze slechts een fractie van wat er zich werkelijk op het juridische, wetenschappelijke (archaeologische ?) en intermenselijke vlak heeft afgespeeld aan onrecht, onwaarheid, ondeskundigheid en onmenselijkheid. Alles is zo verbazingwekkend, dat men aarzelt om alles wereldkundig te maken

De heer P. Beersma schrijft in zijn Rapport van november 1978 (pag. 39, regel 11 e.v.) als hij klaar is met zijn onderzoek van de "Leemdijkbiel": "Wat ik hierover in de Rapporten heb gevonden, vond ik zo erg dat ik nu en dan heb lopen ijsberen door de kamer, tijdens mijn studiewerk hierover. Ik heb geaarzeld of ik datgene, wat ik vond, bekend moest maken, maar in het belang van het recht heb ik besloten, dat wel te doen. Uiteindelijk had iedereen, die de rapporten ter inzage had, hetzelfde kunnen vinden.

Toch behoren de mensen ná ons te weten wat er zich heeft afgespeeld tussen de jaren 1975 en 1978 toen de "Zaak Stapert-Waterbolk" de echte archaeologie van het Oud- en Middenpalaeolithicum torpedeerde, met enige onzinnige Rapporten die resulteerden in een aanklacht tegen een "INTEGER" man. Mogelijk zullen dan de officiële Nederlandse archaeologen wel de moed vinden om het mea culpa te zeggen. Mea culpa ook over het zwijgen en het aan de kant blijven staan van hun collega's van toen, die het "Wij hebben het niet geweten" vertaalden in: "Het is ons specialisme niet".

Of het lezen en analyseren van Rapporten en Rechtbankverslagen zo'n specialisme is, dat alleen enkele "amateurs" dit konden volbrengen, weigeren wij te geloven. Ook weigeren wij te geloven dat dit voor een officier van Justitie en leden van een Rechtbank tot de onmogelijkheden heeft behoord. Het Hof in Leeuwarden heeft in ieder geval getoond dit wel te kunnen.

Te raadplegen literatuur:

Rapporten van Tjerk Vermaning. 5 Stuks. 1975-76.

Rapport Stapert-Waterbolk I van 10 maart 1975.

Rapport Stapert-Waterbolk II van 18 maart 1975.

Rapport Stapert III, van maart 1976.

Rapport Waterbolk van maart 1976.

Rapport van het Gerechtelijk Laboratorium I van 22 aug. 1975.

Rapport van het Gerechtelijk Laboratorium II van 18 maart 1976.

Rapport Bosinski van 9 mei 1977.

Rapport Wouters I van juni 1977.

Rapport Wouters II van november 1978.

Rapport Beersma van november 1978.

Proces Verbaal Nr. 1.A.-1038/75 van febr. 1977.

Proces Verbaal Nr. 1.B.-1038/75 van juni 1977.

Stenografisch Verslag van de Zittingen in Leeuwarden. Nov. en dec. 1978.

Bosinski, G., "Der paläolithische Fundplatz Rheindahlen" Bonner Jahrbücher 1966.

Bosinski, G., "Middle palaeolithic remains from western Central Europe, IX Congress: Nice, Colloquium X, 1967.

Thieme, H., "Die altsteinzeitlichen Funde aus Rheindahlen." Kölner-Römer-Museum 1975.

Franzen, C.J.H., "De kenmerken van stenen artefacten en steencomposities in het proces Vermaning." Archaeologische Berichten Nr. 2. 1978.

Stapert D., "Palaeolithicum. Noord-Brabant in Pre- en Protohistorie." 1975.

Stapert D., "Middenpalaeolithische Vondsten, Natuur en Techniek" Nr. 3. 1974.

Stapert D., "Middle Palaeolithic Finds from the Northern Netherlands." Palaeohistoria XVIII. Uitgegeven in 1978.

Waals J.D. van der Waterbolk, H.T., "The Middle Palaeolithic Finds from Hogersmilde." Palaeohistoria XIII. 1973.

Newcomer M.H., "Conjoined flakes from the Lower Loam, Barnfield Pit, Swanscombe." Proceedings 1970.

Pradel, L., "Les gisements de Fontmaure." 1967.

Alle publikaties zijn aanwezig op het "Vermaning-centrum". Drouwenerzand.

BIJLAGEN en FOTO'S bij: "DE LEEMDIJKBIJL", DE BEWOGEN GESCHIEDENIS VAN EEN DRENTSE VUISTBIJL.

ANALYSE D'ÉCAILLEMENT:

Zoals we in het onderhavige artikel gezien hebben, heeft de "Leemdijskbijsl" helenaal geen oppervlakteveranderingen zoals patina's etc. te hebben om echt oud en authentiek te zijn. "De totale afwezigheid van enige oppervlakteverandering" heeft helenaal geen "afdoende bewijs van vervalsing te zijn", zoals drs Stapert dit uitentreure schrijft en verkondigt.

MAAR.....

De "Leemdijskbijsl heeft wel deze oppervlakteveranderingen.....

Ze heeft wel patina,.....

Ze heeft wel echte, niet afwasbare glans.

Om deze redenen is ze nog zekerder authentiek, echt oud en allermint een vervalsing.

WAT IS OPPERVLAKEVERANDERING ?

Het oppervlak van een artefact of werktuig is de BUITENKANT.

Verandert dit oppervlak, verandert deze buitenkant in de loop der tijden, dan hebben we een oppervlakteverandering. Simpel dus.

HOE kun je ZIEN hoe de BUITENKANT, de OPPERVLAKE vroeger was ?

Ook weer heel simpel....door er binnen in te kijken.

Men kan binnen in het artefact kijken, door de veranderde buitenkant plaatselijk te verwijderen. Men slaat er dus bijvoorbeeld een scherfje af. Eventueel wordt er dit "afslagje" later weer opgelijmd. Als het om een bewijs van onschuld van een "aangeklaagde medemens" gaat, is deze lichte beschadiging -of eventuele grote beschadiging-, in alle gevallen verantwoord.

Men vergelijkt nu, eventueel met een binoculaire microscoop, het oude met het versgeslagen oppervlak. In welhaast alle gevallen is patineren of glans al met het blote oog vast te stellen. Dit was o.a. het geval bij alle door mij "geëcailleerde" artefacten van Tjerk Vermaning.

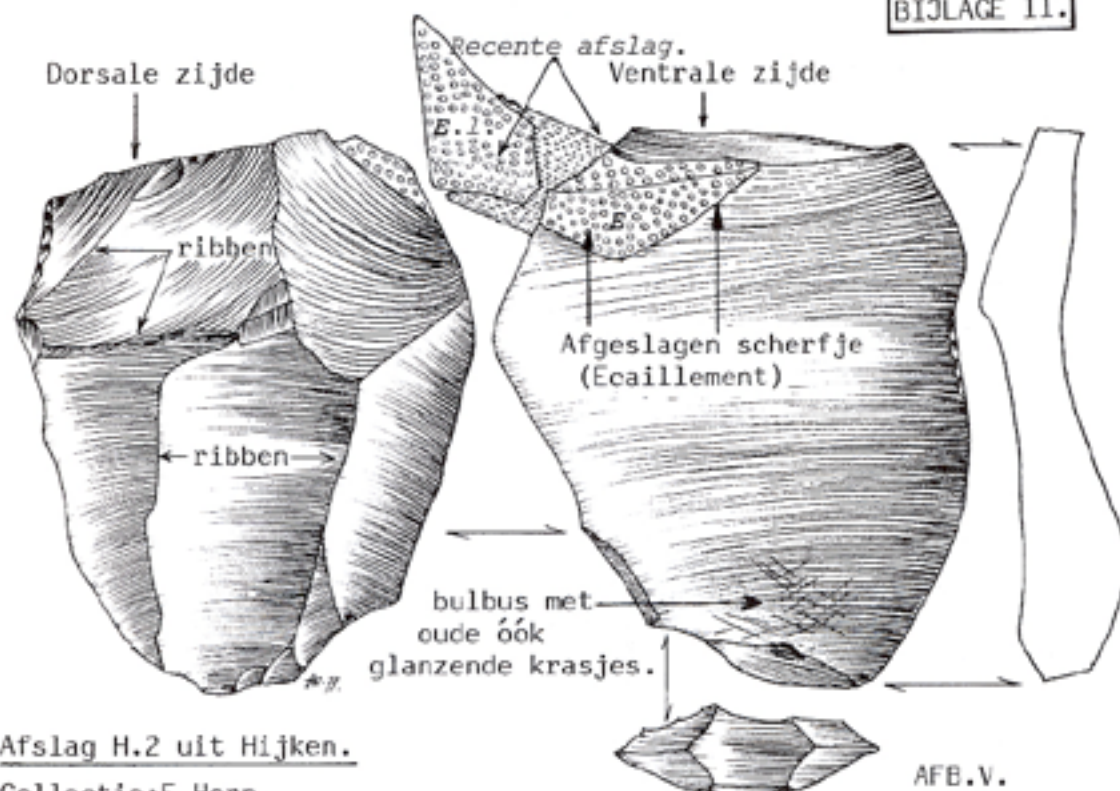
Deze proeven moet men dan natuurlijk wel doen op het "corpus delicti" zelf en niet op wat van het veld opgeraapte zwerfstenen of wat artefacten uit Rijkholt (L) zoals bijvoorbeeld het Gerechtelijk Laboratorium en drs Stapert deden met hun slijpproeven.

Slijp langs de z.g. slijpsporen die Vermaning zou hebben geslepen nu zelf nieuwe sporen en vergelijk..... Sla op de zogenaamde volkomen verse, doffe, ganz frische artefacten van Vermaning zelf een ECHT nieuw vers oppervlakje en kijk...kijk en vergelijk...en schrijf dan pas beschuldigingsrapporten vol onzinnige, onbewezen insinuaties als je er dan tenminste nog de moed toe hebt. Wees echt wetenschappelijk. Het wegwassen met een zeepsopje van wat huidvet....en dan toch volhouden dat de afwasbare glans de "valsheid bewijst" is tekenend voor de "discussie in de wetenschappelijke kring" .

Alleen dr. Boom heeft een écaillagement op één artefact van Vermaning verricht en wel op "Hoogersmilde 1966/VI-8". Tijdens de expertise in Leeuwarden hebben we al met het blote oog kunnen constateren, dat er een erg groot verschil was tussen het oude oppervlak en de breuk die dr. Boom op het artefact had aangebracht. Een zeer opvallende uitspraak uit het Rapport-Boom werd in geen enkel vonnis opgenomen. Hij schreef namelijk:

"MICROSCOPISCH NOCH SPECTRAAL WAS ER ENIG VERSCHIL TE CONSTATEREN TUSSEN ERKEND AUTHENTIEKE ARTEFACTEN EN STUKKEN UIT COLLECTIES gevonden door en toegeschreven aan TJERK VERMANING."

(Rap. Boom, pag. blz. 16, regel 18 e.v.)

Afslag H.2 uit Hijken.

Collectie:E.Horn.

H.2. is één van de vijf artefacten van de Concentratie "Hijken", afkomstig van Tjerk Vermaning en nu eigendom van de heer E.Horn, directeur van het Natuurhistorisch Museum "Drouwenerzand".

Het artefact werd in 1975 door drs D.Stapert bestudeerd en gefotografeerd door het glas van de vitrine, die op slot was (en bleef).

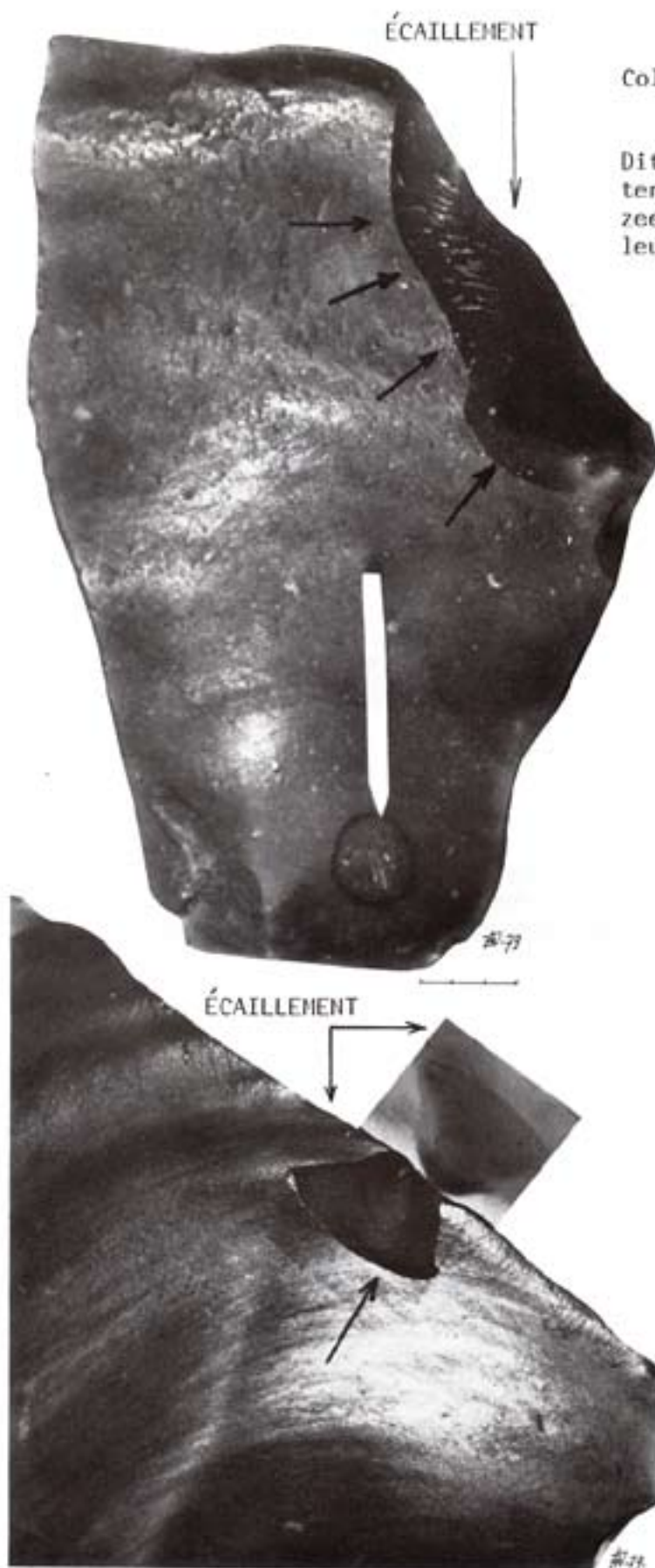
Tijdens de zitting in Assen en ook nog eens in een brief van 6 sept. 1977 aan Mr R.v.d.Molen, de raadsman van Vermaning, beweert drs Stapert dat de 5 artefacten uit het "Drouwenerzand"-Museum (en dus ook H.2.) ZONDER MEER bij de vervalsingen gerekend moeten worden, en wel wegens:

1. Het ontbreken van patina, windlak etc.
2. Het voorkomen van afgesleten ribben op de artefacten.

Nu lag H.2. met de onderkant (=ventrale zijde) naar boven in de gesloten vitrine. De ribben lagen dus naar beneden, zodat drs Stapert deze ribben... nooit gezien kan hebben tenzij hij clairvoyante gaven zou bezitten. In dit laatste geval, kun je dus niet zeggen dat drs Stapert op de rechtszitting, onder ede ZONDER MEER onwaarheid sprak.

Maar zonder de gave van helderziendheid kon drs Stapert ook het ontbreken van patina niet vaststellen. Daarvoor moet hij de artefacten naar hij steeds beweert op het B.A.I. onderzoeken, liefst nog met de elektronenmicroscop. Op H.2. mocht ik van de eigenaar een écaillage toepassen (Zie E.). Na enige malen wassen met water en zeep werd er een scherfje bij E afgeslagen. Het scherfje brak af op een vuil-grijs-bruinige verontreiniging in de sillex. Deze verontreiniging bleek op de verse breuk spierwit te zijn. Tevens was de verse breuk volkomen mat. Het bleek dus dat H.2. én glans- én kleurpatina had, de bewering van Stapert ten spijt. Het stuk is te bezichtigen op het Museum in Drouwenerzand.

Ook de foto, die drs Stapert in 1975 nam is daar aanwezig. Op deze foto is duidelijk te zien dat H.2. met de ribben naar onder lag. De verdediging eiste de foto die "zoek" was, niet voor niets op bij het B.A.I.

LEVALLOISAFSLAG.H.1. HIJKEN.

AFSLAG H.3 uit HIJKEN

Collectie:E.Horn.Museum

"Drouwenerzand"

Dit artefact heeft een zeer intense glanspatina, die noch met zeep, noch met vim, noch met petroleum-aether te verwijderen was.

drs Stapert: Dit artefact is zonder meer een vervalsing wegens:

1. "Het ontbreken van patina, windlak etc."
2. "Het voorkomen van geslepen ribben"

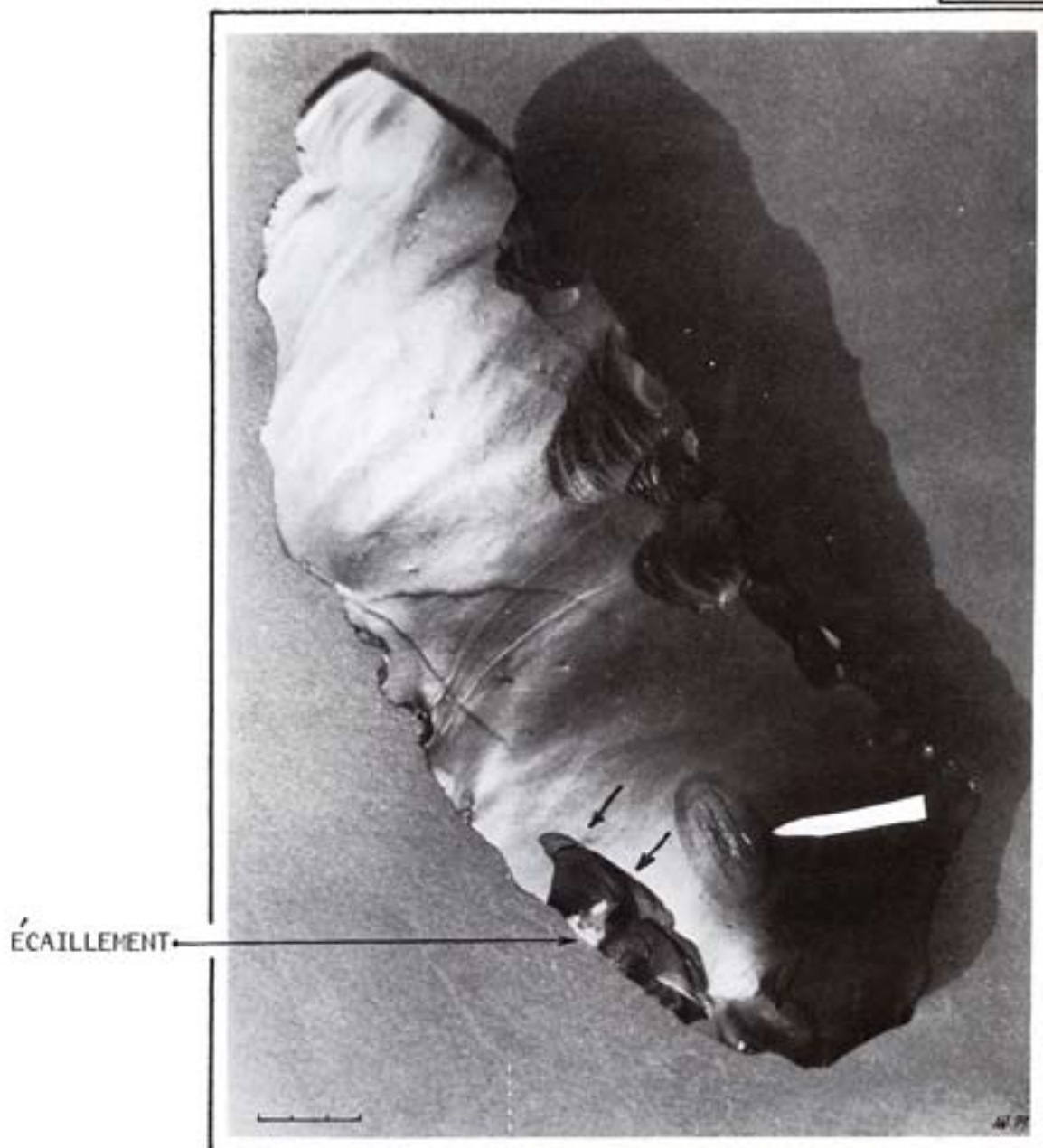
Ad.1. Na de afsplintering of écaillage, bleek het versverkregen vlak, volkomen dof en veel donkerder van kleur.

Ad.2. De heer Stapert ... heeft de ribben nooit gezien. Het artefact lag met de ribben naar onder in de afgesloten vitrine. Dit staaltje van deskundigheid behoort waarschijnlijk tot de "Discussie in de wetenschappelijke kring" waarover Prof. dr H.T. Waterbolk sprak in de genoemde TROS-AKTUA-TV-uitzending. Gelukkig is "deze discussie gesloten en zijn de stukken vals" aldus deze Hoogleraar.

LEVALLOISAFSLAG.H.1.

Collectie:E.Horn.

Voor dit artefact uit de concentratie Hijken van Tjerk Vermaning, geldt het zelfde als voor H.3. Ook hier was het verse afsplinteringsvlak volkomen dof en anders van kleur. Er is dus én kleur, én glanspatina. Ook dit artefact is ZONDER MEER echt en geen vervalsing. Deze artefacten zijn te bestuderen in het Natuurhistorisch Museum "Drouwenerzand" tijdens de openinguren.

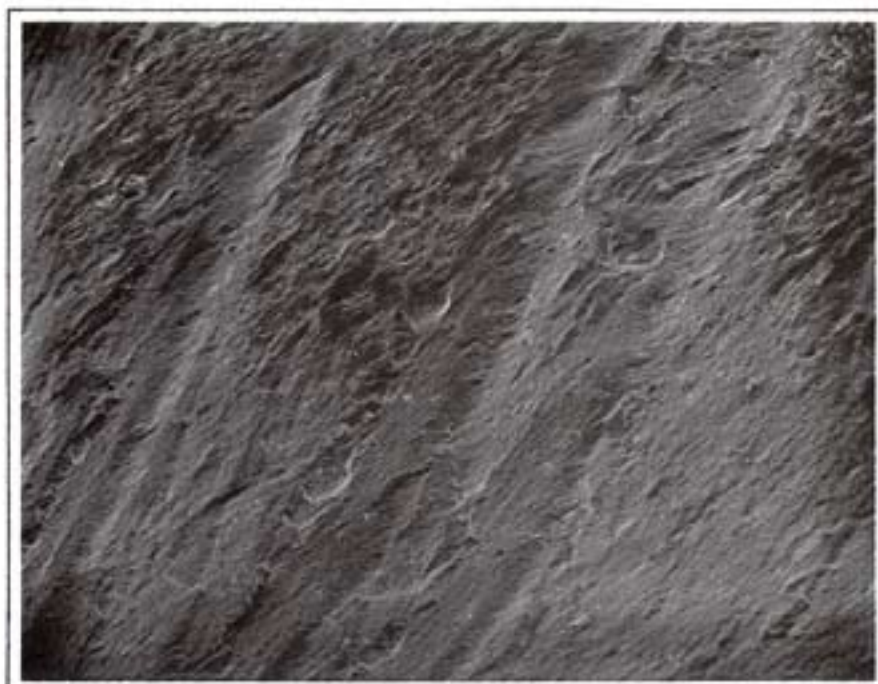

KLING H.4 ,Collectie "DROUWENERZAND-MUSEUM".

Ook hier blijkt de uitspraak van drs Stapert: "ZEKERHEID van VERVALSING", een regelrechte, bewijsbare en door eenieder te controleren ONWAARHEID. Daar het artefact in de gesloten vitrine met de dorsale zijde naar boven lag, en deze hele zijde uitsluitend CORTEX-delen heeft (ja het hele artefact zelfs totaal geen ribben bezit), kan drs Stapert nooit de "afgeslepen ribben" gezien hebben.

Ook deze wetenschappelijke discussie willen wij graag terugspelen naar Prof. Waterbolk.: "Deze wetenschappelijke discussie is afgelopen en wat men moet zien is dat het moeilijk is voor een aantal personen om dat te aanvaarden. Maar helaas ik kan er ook niets aan doen. Deze stukken zijn en blijven vals". (Prof. dr. H. T. Waterbolk: TROS-AKTUA-TV uitzending).

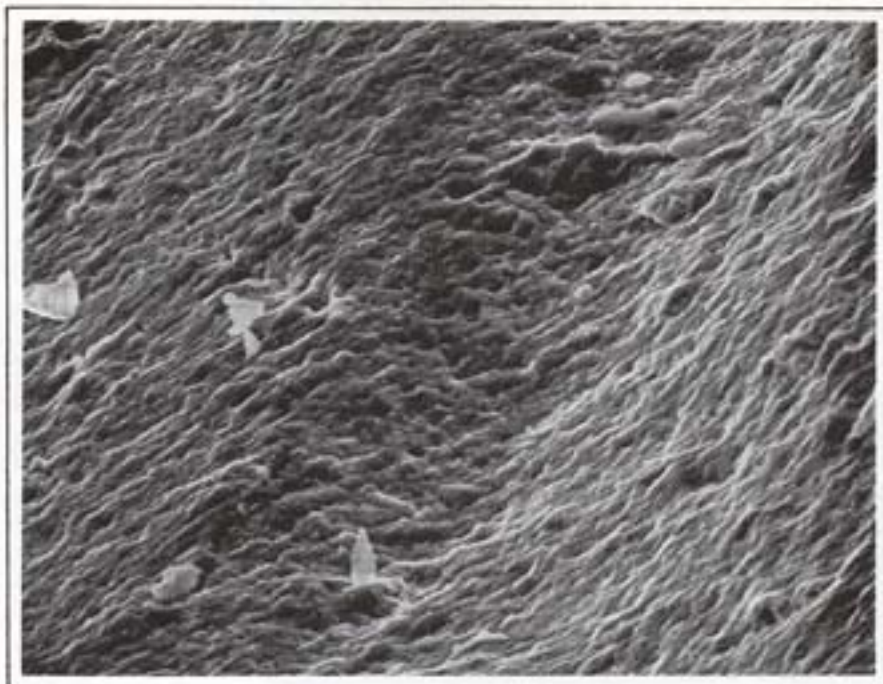
Inderdaad Professor, dergelijke grove, door iedereen te verifiëren leugens, zijn voor een "steeds groeiend" aantal mensen bijzonder moeilijk te aanvaarden. Witte pijl op de foto: Recente krasjes, door mij geplaatst tussen de oude krasjes op het artefact. Een significant bewijs van echtheid.

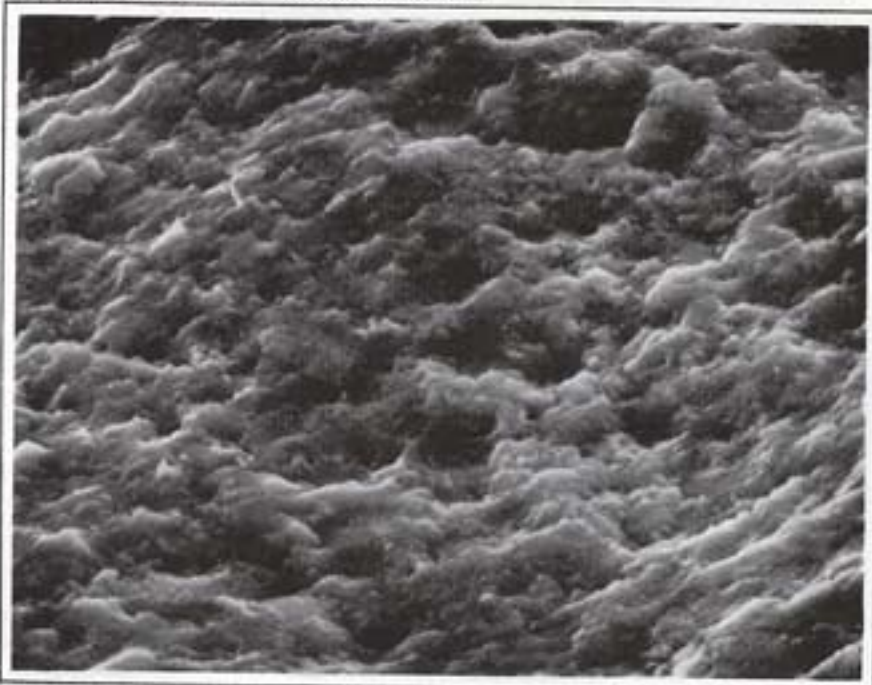
Ecaillagement op een silexartefact uit de concentratie "Eemster" van Vermaing.
Vergroting: $80 \times 45^\circ$. (Electronen microscoop).
Geen stof of splinters waar te nemen.

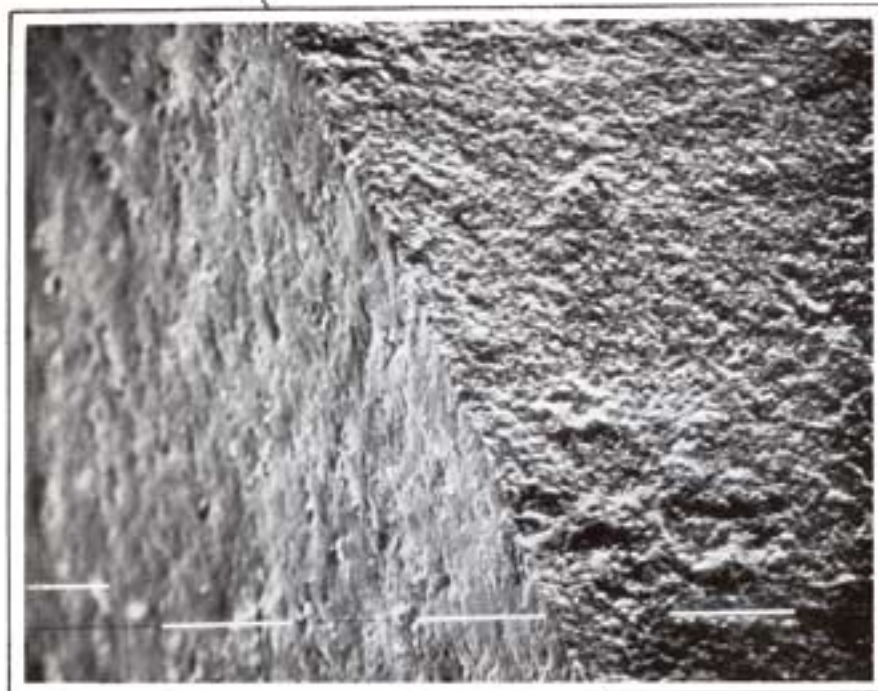
Ecaillagement op de zelfde silexafslag uit "Eemster".
Vergroting: $160 \times 45^\circ$. (Electronen microscoop)
Geen stof. Wel zijn er enkele minuscule splinters te zien. Die zouden dan de dofheid veroorzaken?

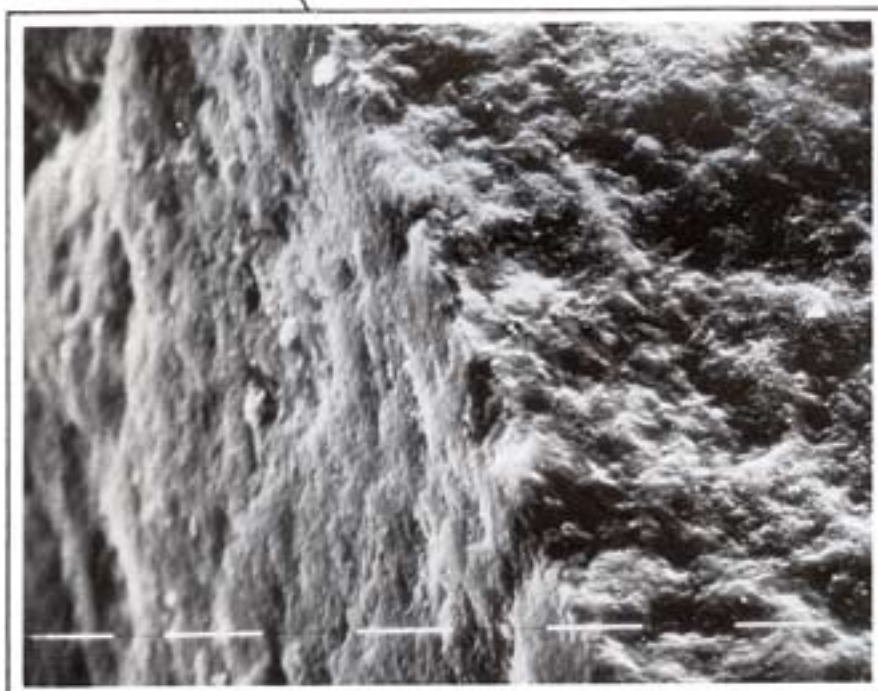
Ecaillagement op de zelfde silexafslag uit "Eemster". Het zwart omkaderde deel van de vorige foto werd gefotografeerd. Vergroting: $640 \times 45^\circ$. (electr. microscoop) Geen stof. De enkele spintertjes zijn duidelijker te zien. De lichtreflectie van deze stukjes zouden de dofheid tijdelijk veroorzaken?.

Ecaillagement op dezelfde silexafslag uit "Eemster". Vergroting: $2500 \times 45^\circ$. Bij deze vergroting begint de structuur van de silex volledig te overheersen. De "dofmakende stofdeeltjes" zijn zelfs bij $2500 \times$ nog steeds onzichtbaar. Silex, silicium-dioxyde, is een inactief mineraal en heeft daarom geen cohesie op eigen materiaal in "stofvorm". Vandaar.....

Ecaillage op vuursteen .Coating: Au.
200 x vergroting. ————— = 100 μ .

Ecaillage op vuursteen.Coating: Au.
1500 x vergroting. ————— = 10 μ .

Silex met goudcoat.

Aardgeleiding

zilver-
kit.

Bovenste deel van de foto's: Oppervlak met glanspatina.
Onderste deel van de foto's: Vers oppervlak na écaillagement.
• — Breuklijn van het écaillagement. Het is duidelijk te zien dat glanspatina een egalisatieproces is: Oplossen en weer invullen van silicium-dioxyde. Deze S.E.M.-foto's tonen overduidelijk het verschil aan tussen glanspatina en vers-oppervlak. "De WETENSCHAPPELIJKE KRING" bewees met de "zeepsopkvaast"-hun enige proef-dat er wat huidvet van hun wetenschappelijke vingers op de stenen aanwezig was. Deze "een natuurlijke glanspatina suggereren-

de uniforme vettige glans"bewees dan de "ze-kerheid van vervalsing". Het Ger.Lab.schreef: "De informatie verkregen uit ons minutieus onderzoek, was zodanig, dat voorhands van geavanceerde, tijdrovende oppervlakte-technieken kon worden afgezien". Ze werkten één jaar aan hun Rapport, en de stenen waren vals. Bovenstaande écaillagement-proef (inclusief goudcoating en foto's met de electronenmicroscop) duurde nog géén middag. De stenen waren echt.....

"THE LEENDIJK-HANDAXE"

A few years ago Mr.TJERK VERMANING was arraigned for alleged forgery of flint artefacts.The accusation against him was first published in an academic report, written by drs D.STAPERT of the Biological Archaeological Institute of Groningen University, with the full support of the institute's director Prof.H.T.WATERBOLK.

It will be recalled that in December 1978 the Court in Leeuwarden, after a prolonged trial, found Mr.Vermaning not guilty and rebuked the prosecuting authorities for not having adduced valid and convincing proof.

"Proof" of forgery, and an exhibit at the trial, was amongst other things a handaxe found on the "Leemdijk" (Smilde) in the province of Drenthe.

The present writer has now scrutinized every argument in favour of the theory of forgery; he has found nothing but slanderous insinuations. The "Leemdijk"-handaxe may be considered authentic. Messrs WATERBOLK's and STAPERT's sworn testimony in Court (as witnesses for the prosecution) contains a great number of inconsistencies and untruths, which are also listed in the present paper.

- - - - -

Bladvulling.....

WIE is de vervalser van de "LEENDIJKBIJL" ?

Drs D.Stapert schreef in zijn Rapport van 10 maart 1975:

"Zekerheid van VERVALSING (van de vondsten van Vermaning) bestaat op grond van het bij alle voorwerpen voorkomen van een op natuurlijke glanspatina lijkende uniforme vettige glans, die evenwel gemakkelijk verwijderbaar blijkt te zijn". (blz.4, regel 23 e.v.).

Behalve de doctorandus, hebben ook het Gerechtelijk Laboratorium en Prof.Bosinski zich in deze glans verdiept en er hun "wetenschappelijk zoeklicht" op gericht.

Prof.Bosinski:

"De glans op de "Leemdijkbijsl" kon worden afgewassen. De glans is DUS kunstmatig aangebracht. Dat kan gebeurd zijn door mensen MET VETTE HANDEN, maar hoe dan ook, die glans is recent aangebracht" (Verslag Rechtbank van 6 juni 1977, blz.4-, regel 2, e.v.).

Zijn conclusie is:

"Deze afwasbare glans bewijst de moderne vervaardiging van de "Leemdijkbijsl" "Der abwaschbare Oberflächenglanz belegt die neuzeitliche Anfertigung der Artefacte". (Rapport Bosinski van 9 mei 1977, blz.26, regel 5, e.v.).

Degene die MET VETTE HANDEN de stukken heeft aangeraakt moet dus wel de vervalser zijn.

De uniforme vette glans veroorzaakt door de vette handen van Vermaning, de mensen van het Drentse museum, Prof.Waterbolk, Prof.van der Waals en de tekenaars van het B.A.I. werd met water en zeep gewassen door drs Stapert. Zij kunnen dus volgens Prof.Bosinski de vervalzers zijn geweest.

Maar...de blijkbaar weer teruggekeerde vette glans, veroorzaakt door de vette handen van drs D.Stapert werd TENDELE weer gewassen met petroleumaether door dr.Groeneveld van het Gerechtelijk Laboratorium. TENDELE, want drs Stapert had blijkbaar erge vette vingers. Volgens Prof.Bosinski, kan ook hij dus de vervalser zijn.

De opnieuw teruggekeerde vette glans, veroorzaakt door de vette handen van dr. Groeneveld, werd op zijn beurt weer gewassen met water en zeep door de ontdekker van deze "vervalsingsindicatie" Prof. dr. G. Bosinski. Dus volgens Prof. Bosinski kan ook dr. Groeneveld de potentiële vervalser zijn. De, ten derde male teruggekeerde glans, veroorzaakt door de vette handen van Prof. Bosinski "himself" werd grondig gewassen onder het oog van de President van het Hof in Leeuwarden en een honderd-tal belangstellenden in de Rechtsaal, door Ad Wouters. Volgens Prof. Bosinski kan dus ook dr. Gerard Bosinski de vervalser van de "Leemdijkbijl" zijn. Ad Wouters was zo verstandig om na de wasbeurt de bijl vast te houden met een smetteloos witte zakdoek van een van de Raadsleden.

En nu maar hopen dat de "Leemdijkbijl" echt dof blijft, anders zou de glans wel eens afkomstig kunnen zijn van de mevrouw die de zakdoek heeft gestreken. Dat zou dan ook de vervalser kunnen zijn.

Wat de zeer wetenschappelijke discussies van de wetenschappelijke kring van Prof. Waterbolk al niet in beweging hebben gezet..... Jammer dat deze discussies nu "afgelopen, gesloten en ten einde" zijn. Het begon juist zo grappig te worden met die "ZEEPSOPKWAST".

En wat zei Mr Addens, de openbare aanklager in zijn requisitoir? De getuigen deskundigen (Stapert, Waterbolk, Harsema, Groeneveld en Bosinski) spreken elkaar niet tegen.... maar ze vullen elkaar aan.

Het is maar dat we het weten.....

DE LEEMDIJKBIJL, DE BEWOGEN GESCHIEDENIS VAN EEN DRENTSE

VUISTBIJL.

II.

door

A.M.WOUTERS.

In "Archaeologische Berichten" No.V (pag.52-91) beschreven wij de ongelooflijke geschiedenis van een Drentse vuistbijl.

Het was slechts het fragment uit een "wetenschappelijk", justitieel, bestuurlijk en intermenselijk drama, dat begon met een rapportje van 7 bladzijden, inderhaast neergeschreven door een leerling-archaeoloog, die geen enkele ervaring had met het betreffende Oud- en Middenpalaeolithicum en die alles wat niet in zijn onvolwassen theorie paste tot pseudo-artefact, vervalsing of "te oud geda-teerd" verklaarde. Dit rapportje, gesanctionneerd door een professorale signering bleek het "verblindend dogma" vol onbewezen aantijgingen, waarin als in een val achtereenvolgens de pseudo-wetenschap, justitie, bestuurlijke college's en redacteuren van "vakbladen" als "Westerheem" ten onder gingen.

"Westerheem" is het enige blad geweest dat het "Rapport Stapert" van 18 maart 1975 plaatste. Wil men uit dit rapport citeren dan kan men dit alleen door "Westerheem" 1975 met pagina en regel te vermelden.

Dat ook dit blad "van en voor de amateur" de regels van het RECHT van praesumptie niet verstond en een van de bekendste amateurs onmiddellijk in de kou liet staan, moge blijken uit het redactioneel commentaar van anonymus (P.Stuurman).

Ik citeer: (Westerheem, 1975, pag.41.)

"De redactie meent er goed aan te doen om, in het belang van een objectieve cordeelvorming, de teksten van resp. perscommuniqué en het door drs. Dick Stapert samengestelde (voorlopig) rapport integraal en zonder commentaar op de inhoud te publiceren. De kolommen van Westerheem moeten voor deze vormen van actuele nieuwsgaring kunnen openstaan, zonder dat daardoor de INDRUK VAN PARTIJKIEZEN wordt gewekt."

En dan laat P.Stuurman zien hoe hij HELEMAAL geen partij kiest.

Ik citeer verder:

"De andere partij heeft zichzelf de afgelopen jaren bekwaam en veelvuldig in de publiciteit geplaatst enz....."

Dat wil dus zeggen.....die hoeven wij niet te vragen om een wederwoord.

Wij plaatsen alleen maar de teksten waarin-nog zonder enig bewijs-deze amateur tot vervalser, oplichter, vindplaatsvervalser enz. wordt verklaard,

*①danwel dat hiervan "aanwijzingen c.q. bewijzen" voorhanden zijn.

In bovengenoemd artikel van veertig bladzijden stond geen enkele insinuatie. (Koenen-Endepols. INSINUATIE: verdachtmaking; bedekte aantijging).

Al de in mijn artikel genoemde feiten zijn bewijsbaar uit de rapporten en de onder ede uitgesproken woorden van de getuigen-deskundigen van het Openbaar Ministerie: Prof. Waterbolk en drs. Stapert van het B.A.I van de universiteit van Groningen, Prof. Bosinski van de Universiteit van Keulen en dr. Groeneveld van het Gerechtelijk Laboratorium.

Wij hebben steeds bij onze aanhalingen het betreffende rapport, de bladzijde en zelfs de regel vermeld. Er is geen enkele BEDEKTE AANTIJGING te vinden. Eenieder kan alles wat wij schreven eenvoudig verifiëren.

Nu drs. Stapert recentelijk in "Intermediair" Nr.37 van 14 sept.1979 op blz. 29 verklaarde:

"De AFFAIRE VERMANING, betrof een groot aantal bewijsbaar recent gemaakte vuurstenen voorwerpen, gelijkend op middenpaleolithische werktuigen"

En op blz.35:

"Het kan met zekerheid (typische Stapert-uitdrukking) uitgesloten worden (typische Stapert-uitdrukking) dat bij middenpaleolithische stukken uit Noord-Nederland alle mogelijke oppervlakteveranderingen tegelijk ontbreken. Dat nu is het geval bij het materiaal van Vermaning. Deze constatering vormt een afdoende bewijs van vervalsing"

hebben wij besloten het artikel over de "LEEMDIJKBIJL" een vervolg te geven. Mijn bewijzen van "ECHTHEID" van de stukken van Vermaning en mijn bewijzen van bedrog in de wetenschap en voor het Gerecht schijnen zo evident, dat de heer Stapert er wijselijk met een boog omheen loopt. Hij vertoont in "Intermediair" op blz.33 wat vage foto's over patinerings in het algemeen, maar waagt het niet ook maar één rasterelectronen-microscopopname te plaatsen waarop bijvoorbeeld een splinter van de "Leemdijkbijs" of van de "Hogersmildebijl" wordt afgebeeld op de grens van het werkelijk recente, door mij in Leeuwarden geëcailleerde, en het oorspronkelijke (door Stapert, Groeneveld en Bosinski vers genoemde) oppervlak.

(Zie onze rasterelectronen-microscopopnamen in "Archaeologische Berichten" No V, blz.88 t/m 90 en de gewone macro-opnamen op blz.86 en 87. Voor geïnteresseerden zijn ook kleurendia's en colorprints te zien, die nog duidelijker demonstreren dat de betreffende artefacten wel degelijk oppervlakteveranderingen als kleur- en glanspatina hebben.)

Het lijkt ons zinloos hier verder op het artikel van Stapert in "Intermediair" in te gaan. Het gaat uit van de "ZEKERHEID" dat de secundaire kenmerken van zijn ALLÉÉN maar echte Middenpaleolithen normatief zouden zijn voor alle Middenpaleolithen uit Noord-Nederland. Er zijn behalve DE ZES GLIMMERTOESTANDEN van Stapert al heel wat andere vondsten in Noord-Nederland gedaan. De tijd zal ons zonder enige twijfel in het gelijk stellen als wij beweren, dat de "ZES van STAPERT" typologisch helemaal niets te maken hebben met ZIJN cultuurtoewijzingen noch met de door hem "opgeplakte" geologische dateringen. Zelfs de reeds jaren lang door Stapert bestudeerde en al VIJFMAAL gepubliceerde triangulaire vuistbijs van Anderen is allesbehalve typisch voor welke M.T.A.-traditie dan ook. Deze vormen met basale stompe tallon hebben een volkomen andere cultuursamenhang. Typologie moet je leren door honderdduizenden artefacten door je handen te laten gaan. Niet uit het al volkomen verouderde en voornamelijk Frans geörienteerde werk van Bordes: "Typologie du Paléolithique ancien et moyen" • ②

De "vuistbijs van Exloo", die Stapert eerst jarenlang voor pseudoartefact hield, is in werkelijkheid een "Keilmesser" van het Prodnik I-type. Zijn toevoeging dat de ene zijde maar gedeeltelijk bewerkt is, bewijst weer eens dat deze "enige palaeolithicum-archaeoloog" nog niet eens dóór heeft dat dit nu juist HÉT KENMERK van de "Prodniks" (=Klausennismesser) is • ③

In "Archaeologische Berichten" No.V, schreef ik op blz.82 :

"Naar aanleiding van een op 10 januari 1979 gedaan verzoek, kreeg ik van Gedeputeerde Staten van Drenthe op 2 maart het volgende schrijven: "

"Het ontmoet bij ons géén bezwaar dat U overeenkomstig het in Uw brief van 10 januari 1979 vervatte verzoek enkele kleurendia's en kleur- en zwart-wit foto's maakt van de zgn. Leemdijkbijs en Hogersmildebijl, waarop met onze toestemming een écaillage is uitgevoerd, zulks onder voorbehoud dat U ons afdrucken toezendt van het fotografisch materiaal".

Dit fotograferen is ons na eindeloze briefwisseling en telefoongesprekken eindelijk gelukt.

Begin mei 1979, waren wij in de gelegenheid op het Provinciaal Museum in Assen de door mij geëcailleerde bijlen te fotograferen.

Met de heren G.de Leeuw en J.Bruggink van genoemd museum-die ons alle medewerking verleenden- werden de betreffende artefacten opgezocht uit de van het Gerechtshof teruggekeerde collectie Vermaning.

Zowel de "LEENDIJKBIJL" als de "HOGERSMILDEBIJL No.1965-X-48", bevonden zich nog in de zelfde handdoeken, waarin ik ze, samen met de bode, de heer M.van Luyn, op 1 december 1978 had opgeborgen in de Rechtszaal van Leeuwarden.

Daar de Gedeputeerde Staten van Drenthe mij uitdrukkelijk verzocht hadden, alle schilfers bij de bijlen te bewaren en ze er niet op vast te lijmen, heb ik met de heer van Luyn na de zitting van het Hof alles verzameld en ingepakt. Eén schilfer van de "Leemdijkbiel" bleek tijdens het écaillement meer adhesie dan cohesie te hebben gehad. Ik vond hem 's avonds op mijn hotel tussen mijn kleren terug. Hij werd op een der grootste laboratoria van ons land met de modernste rasterselectronen-microscoop onder een Au-coating gefotografeerd. Ook deze foto's zijn notarieel gedeponeerd. Aan de Heer De Leeuw, toonde ik nog vóór wij de "Leemdijkbiel" opzochten, de in zilver gekitte en van Au-coating voorziene splinter op het aardingspreparaat.

Als getuigen waren met mij meegekomen de heer J.E.MUSCH, hoofdbestuurslid van de APAN, en de heer S.HUTSCHEMAKERS, APAN-lid van de afdeling Zuid.

Daar het regenachtig weer was, konden de foto's niet met schuinvallend daglicht genomen worden. Wij waren daarom verplicht een ringblitser te gebruiken, waardoor het zeer significante verschil tussen het volkomen VERSE OPPERVLAK van mijn écaillement en de door de heren Waterbolk, Stapert, Groeneveld en Bosinski VERS GENOEMDE OPPERVLAK van de rest van de vuistbijlen, gedeeltelijk werd weggeslagen.

Toch is dit verschil nog zo overduidelijk te zien, dat we bij dit artikel twee echte foto's van de geëcailleerde bijlen toevoegen. Het verschil tussen de verse door mij geslagen vlakken en de rest van de twee vuistbijlen is in werkelijkheid veel groter. Geen enkele Nederlander die kijken kan behoeft nog te twifelen aan de echte glans- en kleurpatina van deze ECHTE PALAEOLITHEN, die al dan niet moedwillig(?) voor vervalsingen werden uitgemaakt door de exponenten van de vakarchaeologische wereld en vertegenwoordigers van het Gerechtelijk Laboratorium, het Openbaar Ministerie en de Rechtbank in Assen.

De opmerking dat na enige malen wassen de kleur weer zou terugkeren is de zoveelste onzinnige bewering van drs. STAPERT. WAS DE BIJL DUIZEND KEER IN HET BIJZIJN VAN NEUTRALE GETUIGEN -desnoods onder het oog van alle NEDERLANDERS voor de kleuren-televisie en met de macrolens op de camera- nóóit meer zal deze ECHTE GLANSPATINA en ECHTE KLEURPATINA op de door mij afgesplinterde verse oppervlakken terugkeren.

Ik daag de heren WATERBOLK, STAPERT, GROENEVELD en BOSINSKI uit deze proef met mijn bewijsstukken onder deze omstandigheden uit te voeren. Ik daag ze ook uit om dit met alle andere door hen valsverklaarde artefacten van mijn vriend TIERK *VERMANING óók te doen. Binnen enkele seconden zal ik voor HÉEL NEDERLAND aantonen, dat elk werktuig van deze kundige praktijk-archaeoloog echt en ONVERVALST is. Iedereen moet eindelijk eens voorgoed weten wat er in ons land gebeurde tussen 1975 en 1979. Artikelen in het elitaire "INTERMEDIAIR" onder supervisie van Prof.dr. Waterbolk, waarin drs Stapert als vazal van deze hooggeleerde Heer directeur van het B.A.I., zijn koude douche in Leeuwarden wil camoufleren, vragen om een rigoureuze en andere aanpak van de "zaak contra Tierk Vermaning". En deze aanpak zal er komen.

Op 22 juni 1979 stuurden wij aan de Gedeputeerde Staten van Drenthe, het door hen gevraagde fotografische materiaal (formaat 13 x 18) toe, vergezeld van de erbij behorende gegevens en mijn visie op deze hele zogenaamde "Zaak Vermaning".

Ik besloot dit schrijven aldus:

"....Maar de werktuigen uit de collecties Vermaning hebben wel degelijk patina en glans. Ik was zo zeker van deze waarheid, dat ik het aandurfde om ten aanschouwe van het HOF, de beschuldigers en de publieke tribune de afsplinteringstest uit te voeren.
Hiermee toonde ik aan dat de beide vuistbijlen wel degelijk die kenmerken hadden die de "AANKLAGERS" voor noodzakelijk hielden, wilden de artefacten oud en authentiek zijn.
Alhoewel de "WERKELIJKHEID" het allerduidelijkst is, tonen mijn foto's voldoende aan dat er wel degelijk KLEUR- en GLANSPATINA op de beide bijlen aanwezig was en is.

Leden van G.S., overtuig U zelf door autopsie in Uw eigen Museum in Assen van deze waarheid. Op de bijlen in kwestie is het verschil tussen het echt oude en het door mij geslagen ECHT VERSE oppervlak zeer duidelijk waar te nemen. Mocht U nog niet voldoende overtuigd zijn, dan ben ik bereid aan de hand van vele andere artefacten van de heer Vermaning, nog meerdere patineringsaan- te tonen.

U zult dan nog duidelijker moeten inzien, dat niet de artefacten van Vermaning vals zijn....maar de vele RAPPORTEN en UITSPRAKEN van de PSEUDO-WETENSCHAP, en bovenal de AANKLACHT die de PROVINCIE DRENTHE tegen een onschuldig man en drager van de CULTURELE PRIJS VAN DRENTHE indiende.

Het is voor mij en voor velen met mij een onverklaarbare en onverteerbare zaak, dat Uw Provincie na de VRIJSPRAAK van Tjerk Vermaning, gemeend heeft GEEN ENKELE GESTE, HOE MINIMAAL DAN OOK, in zijn richting te moeten doen.

.....
Om te voorkomen dat het nóg eens zal gebeuren dat er bewijsmateriaal zal worden geëlimineerd - zie de 144 van de juist allerduidelijkste stukken uit HIJKEN, die spoorloos zijn - wil ik wijzen op artefacten die bijzonder bezwarend zijn voor de getuigen à charge en die alle door ons al tijdens de expertise in Leeuwarden werden gefotografeerd".

Er werden in dit schrijven 7 groepen werktuigen genoemd-met codenummers gespecificeerd- die bijzonder belangrijk zijn voor onze bewijsvoering en die werden gebruikt tijdens onze verklaringen in de rechtzalen van Assen en Leeuwarden..

"Mogen wij Uw College dringend vragen, te zorgen dat deze stukken niet zoek raken. Ze zijn zeer belangrijk. Ze zullen aan de mensen na ons tonen wat er gebeurde tussen 1975 en 1979. Ook deze gegevens met de betreffende foto's zijn door ons notarieel gedeponeerd".

Op 16 augustus 1979 ontvingen wij van Gedeputeerde Staten van Drenthe het volgende schrijven onder Nummer: 33/34/11.011 afdeling 4.

"In antwoord op Uw bovenvermelde schrijven zeggen wij U dank voor het ons toegezonden fotomateriaal en de "Archaeologische Berichten" nrs 2 en 5.

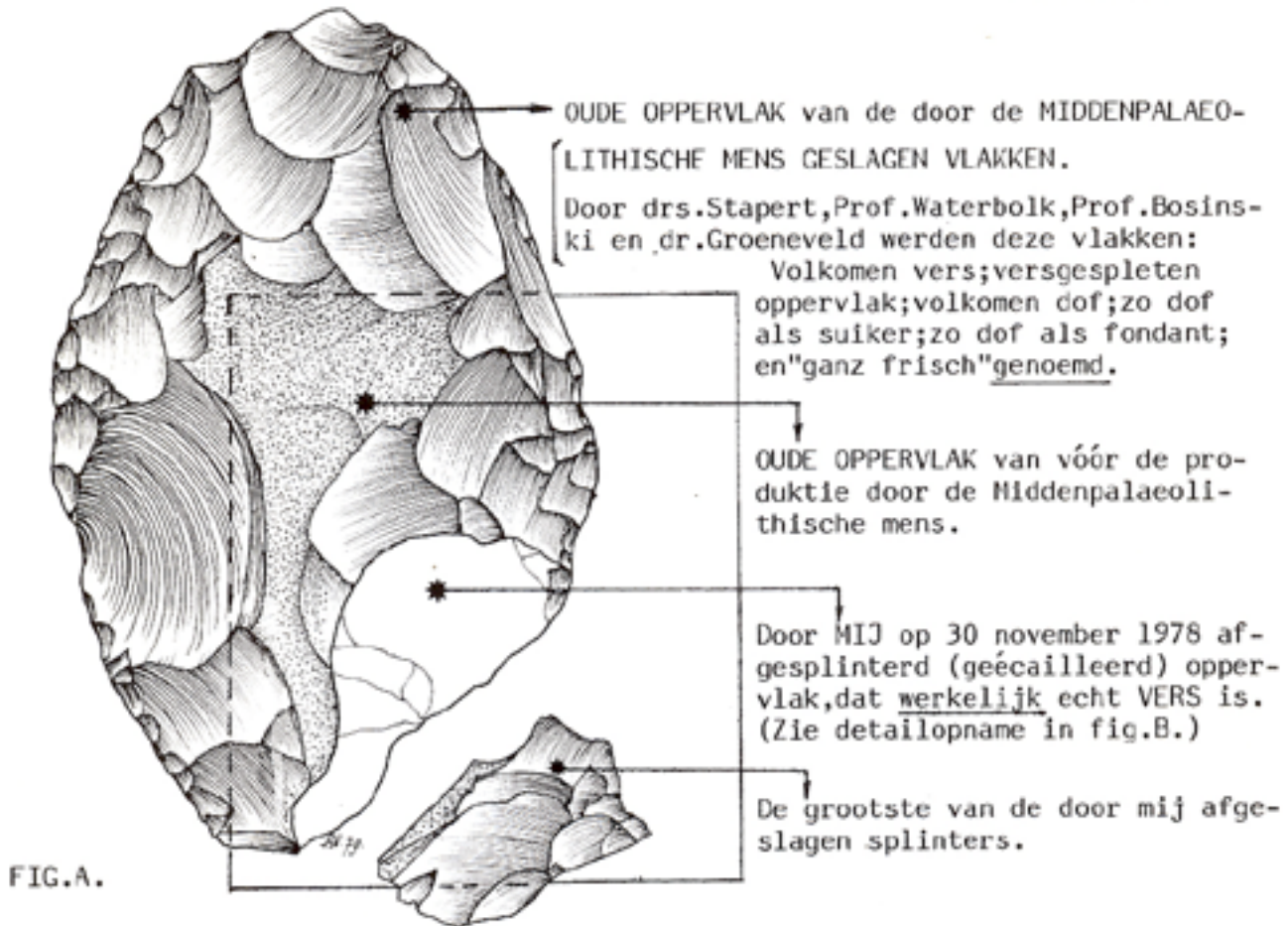
Wij merken hierbij op dat wij er vanzelfsprekend zorg voor zullen dragen dat de in Uw brief genoemde artefacten niet zoek zullen raken.

Eveneens hebben wij stappen ondernomen om de door U genoemde vermiste artefacten terug te krijgen*④

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

onbestaand, voorzitter
griffier

fl/coll.

SCHETS van de VENTRALE ZIJDE van de "LEEMDIJKBIJL".

(Verkleind, naar een dia, genomen in Assen: V-1979)

Binnen de stippellijnen: Deeluitsnede van de in FIG.B bijgevoegde MACRO-FOTO.

Van deze "LEEMDIJKBIJL" en ook van de "HOGERSMILDEBIJL" No.1965-X-48, werden vele zwart-witfoto's, kleurnegatieffoto's en Colordia's (inclusief prints) gemaakt; zowel in totaalbeeld als in Macro-detail-shots. Al deze foto's, inclusief het negatiefmateriaal zijn notariceel gedeponeerd, zodat elke verandering die men aan deze artefacten zou willen aanbrengen, onmiddellijk te onderkennen zullen zijn.

Drs Stapert zegt en schrijft:

"Er is een glans aangebracht, die verwijderbaar blijkt te zijn" (Westeheem: 1975, blz.69).

"Verder ontbreken bij alle voorwerpen van Vermaning... KLEURPATINA..." (Westerheem: blz.69).

Enz. enz. enz..... Zie "Achaeologische Berichten V" en de "Rapporten Beersma en Wouters 1978".....

"Wij stellen de Gedeputeerde Staten van Drenthe verantwoordelijk voor het veilig bewaren van deze beide "beschadigde" vuistbijlen. Zij zullen in lengte van dagen kunnen getuigen van het ONVOORSTELBARE LEED, dat een groot, integer en ONSCHULDIG Drenthenaar is aangedaan door de officiële wetenschap, het Bestuur van de Provincie Drenthe en het Openbaar Ministerie.

Een leed dat terecht ONRECHT kan worden genoemd en dat tot op de dag van heden voortduurt. De Heer Vermaning is van het hem tenlaste gelegde vrijgesproken.

Is daarmee nu de zaak afgesloten..... Dat zou schandelijk zijn.....

De AANKLAGER "DRENTHÉ".... kent de woorden "MEA CULPA" niet voor "verstoten" cultuurprijsdragers.

De "LEEMDIJKBIJL"
met echte, niet
afwasbare glans
en kleurpatina.

De grootste van
de afgeslagen
splinters.

Het werkelijk
VERSE breuk-
vlak is lichter
van kleur, ver-
toont cirkel-
vormige witte
vlekjes en is
volkomen dof.

FIG.B.

Foto: A.M. WOUTERS.

Detailfoto van de "afsplinteringstest" op de
"LEEMDIJKBIJL".

Ook deze bijl had dus volgens STAPERT-WATERBOLK-GROENEVELD en BOSINSKI-de
getuigen deskundigen van het "Openbaar Ministerie":

GÉÉN PATINA en GÉÉN GLANS, en was DAAROM vals.

"The decisive evidence for falsification is the total absence of
"any kind of natural surface modification" (Stapert: "Palaeohistoria,
XVIII, pag. 62, regel 6 e.v.)

"Het verse oppervlak van deze bijl, bewijst de moderne vervaardiging", Bosinski:
(Rap. Bos. pag. 26).

Nergens werd op de "Leemdijkbiel" glans gevonden (Groeneveld: pag. 5), althans
niet op de afslagvlakken.

Deze foto werd genomen met toestemming van de Gedeputeerde Staten van Drenthe
in tegenwoordigheid van de heren De Leeuw en zijn assistent (Museum van Drenthe
Musch (Hoofdbestuur APAN), Hutschemakers (APAN-Z. Limburg).

Een kind kan op de foto zien, hoe onzinnig de beweringen van de heren Stapert,
Waterbolk, Groeneveld en Bosinski zijn. In werkelijkheid zijn de verschillen tus-
sen OUD- en VERS oppervlak nog veel duidelijker. VERGEWIS U TER PLAATSE IN HET
MUSEUM IN ASSEN en vraag naar de bijl en scherven van de LEEMDIJK.

Bekijk deze foto onder goed lamplicht.

BIJLAGE III.

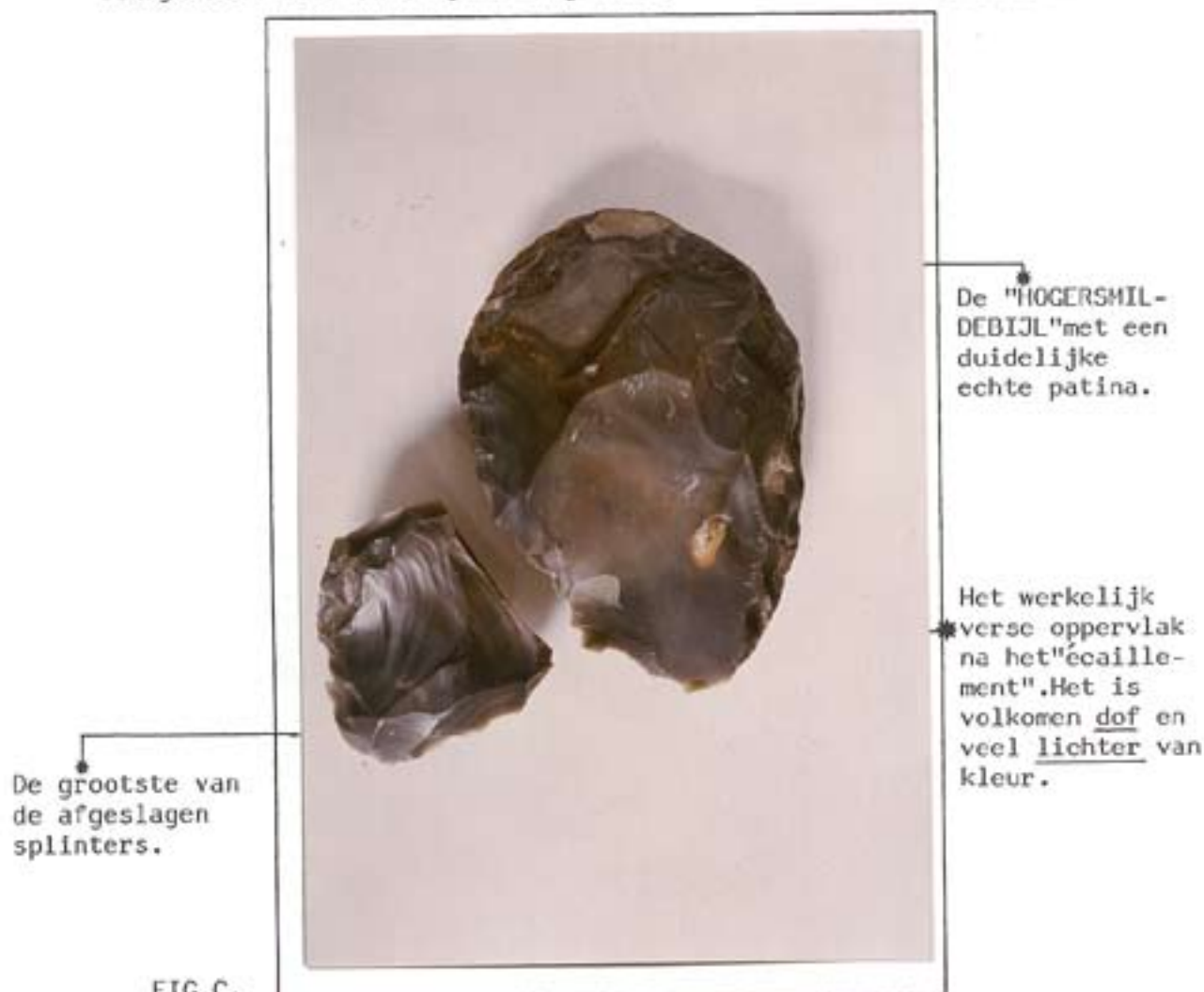

FIG.C.

Foto: A.N. WOUTERS

De "HOGERSMILDEBIJL" 1965-X-48, na de door BOSINSKI gevraagde afsplinteringstest.

De heer Bosinski verklaarde onder ede voor het GERECHT in Leeuwarden (1 dec. 1978), dat hij géén ervaring had met gele vuursteen, zoals de "Leemdijsbijl". (Waarom verklaarde hij deze bijl in zijn Rapport van mei 1977 dan vals?). Daarom wilde hij graag een écaillage op de grauw-grijszwarte "Hogersmildebijl, 1965-X-48". Deze bewering van BOSINSKI WAS EEN GROVE LEUGEN ONDER EDE. IN "Bonner Jahrbücher" 166, blz. 324, beschrijft Bosinski uit zijn eigen opgraving een steenreconstructie van een honig-gele vuursteenknol, waarop niet minder dan 125 gele afslagen passen. Hij voegt zelfs een opgravingsplattegrond bij waarop al deze 125 gele afslagen zijn ingetekend. Ook deze foto werd onder getuige in het Museum van Assen gemaakt. Ook hier is de werkelijkheid nog duidelijker dan de foto. Twijfelt U... ga naar Assen en vraag aan de heer De Leeuw de bijl bij goed licht te mogen bekijken. U ziet dan de waarheid.... DE WAARHEID DAT DE STEENEN VAN TJERK VERMANING ECHTE PATINA en GLANS HEBBEN, EN dat een ONSCHULDIG MAN vier jaar lang door de officiële @dik betaalde WETENSCHAP als bedrieger is uitgemaakt; door de Provincie Drenthe is aangeklaagd en nog door niemand is gerehabiliteerd. De Universiteit van Groningen, het Gerechtelijk Laboratorium en het Openbaar Ministerie, benevens het Bestuur van Drenthe doen of er niets gebeurd is. DAT KAN IN NEDERLAND.

NOTEN:

*① Toen dr.ir.C.Franssen en A.M.Wouters, hun opzienbarende vondsten van een antiek-olifant en vele Midden-Acheuléenartefacten beschreven in "Westerheem" nr.1, 1978, werd er met slechts één zinnetje melding gemaakt van de "verguisde doch integere Tjerk Vermaning". Maar dat was té veel voor de zo "neutrale" P.Stuurman. Onmiddellijk schreef hij in "Westerheem" nr.2, 1978, blz.115:

"Zo is dan, dank zij de heren Franssen en Wouters, de "verguisde, doch integere Tjerk Vermaning" ALSNOG, zij het dan ook onder dekking van een bosolifant, de kolommen van "WESTERHEEM" binnengeloodst. De rechter, die straks in hoger beroep uitspraak moet doen, weet waar hij aan toe is....."

Daar wij de zo serene kolommen van het tijd schrift van P.St. niet meer willen verontreinigen met integere amateurs- daarvoor zit dit "vakblad van en voor de amateurs" te dik onder de vleugels van de vakarchaeologie- hebben we aan de redactie beloofd echt nooit meer artikelen in te sturen. In ons eigen blad stoppen wij nu "integere vakarchaeologen" in onze kolommen. Een mens moet toch iets te stoppen hebben.

Maar... nu was de heer P.St. wel even abuis toen hij meende dat Tjerk Vermaning ALSNOG door ONS de kolommen van "Westerheem" werd binnengeloodst.

Dat had een zekere hoofredacteur-anonymus P.St.- zelf drie jaar eerder al in "Westerheem", nr.2, 1975 gedaan. Wel niet als "verguisd en integer" en onder dekking van een bosolifant; maar als een verguisde oplichter en vindplaatsvervalser, keurig netjes verpakt in het leugenachtige Rapport van drs. Stapert en met het professorale "nihil obstat" van de directeur van het B.A.I.

De kolommen van "Westerheem" moesten voor deze vormen van actuele nieuwsgaring immers kunnen openstaan, zonder dat daardoor de indruk van partijkiezen wordt gewekt.

Pas drie en een half jaar later- onder een nieuwe hoofdredacteur- bood "WESTERHEEM" aan Dr.C.Franssen de kans om ook een andere visie te geven in zijn artikel: "De kenmerken van stenen artefacten en steencomposities in het proces tegen Vermaning". (WESTERHEEM, 1978, pag. 274-283).

De rechter, die in hoger beroep uitspraak moest doen, wist beslist wel waar hij aan toe was mijnheer Stuurman. Jammer dat U niet aanwezig was in de Rechtzaal in Leeuwarden. U had dan de totale afgang van de heren Waterbolk, Stapert, Groeneveld en Bosinski kunnen zien en horen. Ze waren zelfs te laf om bij de uitspraak van het Hof aanwezig te zijn.....

*De man die heel zijn leven met insecten heeft verkeer, de industrieel onderzoeker, de voormalige technisch medewerker van het B.A.I. en de amateur die zijn status ontleent aan zijn vriendschap met wijlen Abbé Breuil- om met de woorden van P.Stuurman te spreken- zijn recht overleind gebleven. Zij weten bijzonder goed hoe de uiteindelijke afloop van de "kwestie Vermaning" zal zijn. Mogelijk kan de heer Stuurman toch maar even de heer Stapert gaan helpen, want zo simpel als het Rapport van 18 maart 1975 alles voorstelde ligt e.e.a. niet meer. Met een variant op de reactie van P.Stuurman in "Westerheem" van 1978 blz.116 zeg ik op mijn beurt; "Wel ben ik zo vrij een oordeel te hebben over de wijze waarop de heren Waterbolk, Stapert, Groeneveld, Bosinski en Stuurman met de waarheid omspringen als het om eenvoudige amateurarchaeologen als de heer Vermaning gaat. Mensen kunnen gelukkig reageren, maar VONDSTEN nog veel beter. De vondsten van VERMANING zullen tot in lengte van dagen laten zien wat er in Nederland gebeurde onder het mom van wetenschap. De onderste steen komt toch altijd boven, ook de steen des aanstoots."

*② Triangulaire vuistbijlen uit het echte M.T.A. hebben een bijna snijdende talon, door retouchering verkregen. De vuistbijl van Anderen is zelfs nog geen "méplat". (Alleen uit de Dordogne zéér sporadisch bekend -St. Capraise- en dan

nog is het daar de vraag of deze "méplats" niet een "verdwaling" uit het Midden-Acheuléen-sensus Bordes- zijn.

Wij kennen de "ANDEREN-triangulaire vuistbijl" een heel wat "andere", oudere en bewijsbaar beter passende noordoostelijke context toe. Ditzelfde geldt voor nog vier andere artefacten uit de "ZES VAN STAPERT".

De heer Stapert moet eindelijk eens stoppen met het vijfmaal beschrijven van de "echte zes"; stoppen met zijn onzinnigheden over "pseudo's"; stoppen met het zoeken of hij foutjes kan ontdekken in publikaties van 25 jaren geleden; stoppen met het verdacht maken van amateur-archaeologen die een jarenlange veldervaring hebben; stoppen met het achterna hollen van door hemzelf eerst à priori verdacht gemaakte vondstcomplexen, die reeds lang internationale erkenning hebben; stoppen met het schrijven van rapporten die vólstaan met onbewezen insinuaties en pertinente leugens; stoppen met onder ede, bewijsbare leugens te verkondigen voor het Gerecht; stoppen met het plegen van plagiaat, door tekeningen van A. Wouters te publiceren als tekeningen van het B.A.I.; stoppen met het laten opmaken van schaduwrappporten van Nederlanders door de theoloog Appelboom op het B.A.I.; stoppen met het schrijven van artikelen in "Helinium" die bewijsbaar klinkend bedrog zijn....; stoppen om in artikelen in "Intermediair" te schrijven: "Het aantal vondsten van het Midden- en Oudpalaeolithicum is niet overweldigend groot.... maar er zijn er toch té veel (zes?--tien?) om bevredigend onderzoek te plegen, maar dat heeft ALLES te maken met de beperkte mankracht: Slechts één beroeps-archaeoloog".

*©Tijdens de zitting van het HOF in Leeuwarden gaf de rechter Mr. Beversluis een zéér goede tip.

Hij vroeg aan drs Stapert: "Is het mogelijk dat artefacten met het ijs (de gletsjers van het Saale-ijz) mee naar Drenthe gekomen zijn?"

Stapert meende waarschijnlijk dat Mr. Beversluis doelde op de door Stapert vals-verklaarde artefacten van Tjerk Vermaning en antwoordde:

"Inderdaad kunnen artefacten uit Z. Denemarken en N. Duitsland door de gletsjers overreden zijn; daarna meegevoerd in bevroren schollen en hier weer afgezet na het smelten van het ijs. Het resultaat is dan wel slijtage en geïsoleerd voorkomen." En dat is nu met de artefacten van Vermaning niet het geval betoogde de heer Stapert.

Maar wij raden de heer Stapert echt aan om zijn zes "glimmertoestanden" eens vanuit de gezichtshoek van Mr. Beversluis te bekijken. Deze rechter toonde tijdens de rechtzittingen zijn archaeologische lessen bijzonder goed geleerd te hebben. Ik heb er maar één woord voor: KNAF.

Een herkomst als "driftartefact" impliceert inderdaad de zelfde kenmerken als de miljoenen glimmende zwerfstenen uit het keizand die ook met de gletsjers hier kwamen. Dat de artefacten van VERMANING, die een volkomen goede in-situ hadden, pas veel later werden vervaardigd, geen ijstransport meemaakten en daarom een volkomen andere habitus vertoonden is dan vanzelfsprekend.

Het GEWELDIGE BEWIJS van Stapert dat de zogenaamde slijpsporen op de artefacten van Vermaning NIET op de zwerfstenen uit het Drentse keizand voorkomen is:

1. Een niet relevante bewering omdat alleen met erratica uit de door het B.A.I. in-situ opgegraven lagen met werktuigen, werkelijk echte vergelijkingen mogelijk zijn. En dat was alleen maar in Hogersmilde. Men kan geen artefacten uit een in-situ gaan vergelijken met een handvol zwerfstenen van een Drentse akker of van de aardappelmeelfabriek de "Oranje", zoals bijvoorbeeld het Gerechtelijk Laboratorium "gestuurd" door drs. Stapert deed.
2. Een bewezen ONWAARHEID. Wij hebben alle erratica uit de opgraving Hogersmilde-A. onder de binoc bekeken tijdens de expertise op 9 en 10 maart 1978. We namen hiervoor niet de erratica die Vermaning in gestoorde grond vond. We bekeken slechts

de erratica uit ongestoorde grond, opgegraven door het Instituut van drs D. Stapert- in zijn niet aanwezigheid-onder leiding van dr. Van der Waals in 1965. In "Palaeohistoria XV" blz. 117-119 hebben wij de nummers hiervan opgezocht. Tijdens onze expertise bleken er van de 15 gevonden nummers, twee niet meer aanwezig, terwijl één een echt artefact bleek te zijn. Welnu 50% van deze erratica had WEL slijpsporen. Het was het Gerechtelijk Laboratorium dat ons op het idee bracht om dit onderzoek te doen.

In hun Rapport van 18 maart 1976 schreven zij op blz.7:

No. 1965-X-129 is géén werktuig
maar een gewone natuurlijke
steen. Wél echter nét slijpsporen.

Nogmaals dr. Groeneveld
bracht ons wél op een idee.

Als de heer Stapert zijn "alléén maar echte zes" eens wil bekijken met de ogen van Mr. Beversluis, zal hij van de ene verbazing in de andere vallen:

A. Hij behoeft dan het geïsoleerd voorkomen van AL zijn "ZES ECHTE" niet meer te zien als bewijs dat het om "slachtplaatsen" gaat. (De bijl van Drouwen laat hij op zo'n slachtplaats weggooien omdat de punt brak tijdens dat slachten). Het is namelijk een bewezen feit dat op slachtplaatsen juist altijd meerdere, vaak zelfs vele artefacten worden aangetroffen.

B. Hij zal dan mogelijk ook de behoefte gaan gevoelen om de moderne literatuur eens open te slaan en eens over onze grenzen te gaan kijken wat de Saalegletsjers daar zo allemaal hebben achter gelaten.

Voorlopig zal de heer Stapert echter nog wel een tijdje door moeten gaan met zijn "ZES ECHTE"... alhoewel: ons APAN-LID de heer LANJOUW heeft ZIJN triangulaire "vuistbijl van ANDEREN" maar eens opgehaald uit het Museum in Assen, waar nog steeds een levendige handel wordt gedreven in foto's en dia's van zijn vuistbijl zonder dat hem dienaangaande ooit iets werd gevraagd, noch ooit iets van de baten aan hem werd overgedragen.

De heer J.E. Musch, zal in een uitvoerig artikel terugkomen op deze heel nieuwe visie op de "ECHTE ZES". Maar dan wel in relatie tot de meest nieuwe gegevens uit binnen en buitenland. Onmogelijk, uitgesloten, het is duidelijk dát, zonder meer, absoluut zeker enz. enz. blijken vooral in de archaeologie gevaarlijke uitdrukkingen te zijn. Bar en boos..... zegt een bekende amateur-praktijk-archaeoloog nog al eens.

•④ HOE IS HET MOGELIJK ?

Hoe is het mogelijk dat 144 praehistorische artefacten uit de collectie HIJKEN verdwenen ?

Ze werden door het Museum Drenthe uitgeleend aan Groningen. Waar zijn de uitleenbriefjes? Door de politie in beslag genomen op het B.A.I. Waar is het proces Verbaal? Overgedragen aan het Gerechtelijk Laboratorium. Hier hebben we het eerste gegeven: Rapport van 18 maart 1976:

ONDER III (blz.1): "B. Een groot deel van de middenpalaeolithische vondst Hijken". Er wordt geen aantal genoemd. Men noemt op blz.2 wel een heleboel veel belangrijke andere zaken zoals: Een blikken bus met kapotte deurkruk; een hamer; een knijptang; een metalen kleine winkelhaak; een schroevendraaier met gebroken rood heft; een doos peli wrijfwas, een plastic zak met afval enz. enz. Allemaal door drs. Stapert van het schip gehaald op 18 maart 1975.

Een specificatie van de collectie HIJKEN was blijkbaar niet zo belangrijk? Waar ging er iets mis? Waarom verdween die collectie? Vermaning gaf in 1971 vijf artefacten uit Hijken aan het Museum in Drouwenersand in ruil voor fossielen. Deze vijf speelden een sleutelrol bij het bewijzen van de ECHTHEID van de vondsten van Vermaning. Ze hadden allemaal GLANS- en KLEURPATINA. (Zie: Arch. Berichten V, pag. 85 e.v.) DAAROM EISEN WIJ DAT DE 144 van HIJKEN BOVEN WATER KOMEN..... Nogmaals WAAROM VERDWENEN DEZE 144 artefacten. Wij kenden ze.....